T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SEYAHAT İŞLETMECİLİĞİ VE TURİST REHBERLİĞİ ANABİLİM DALI

SEYAHAT İŞLETMECİLİĞİ VE TURİST REHBERLİĞİ BİLİM DALI

YEREL HALKIN TURİZME BAKIŞ AÇISININ BELİRLENMESİ: MANAVGAT ÖRNEĞİ

Mehmet ÖZDEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Alper ATEŞ

Konya-2023

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde değerli bilgilerini benimle paylaşan kendisinden zaman danışsam bana zaman ayırıp benimle ilgilenen her daim yanımda olan ve yanına her zaman gidebildim abim gibi yanına her gittiğimde beni bir samimiyetle karşılayan değerli hocama Doç. Dr. Alper ATEŞ'e minnetlerimi sunuyorum. Bunu çalışmamda kaynak erişimi açısından bana fırsat sunan Akdeniz Üniversitesi Manavgat meslek yüksekokulu çalışanlarına ve Manavgat Evliya Çelebi Meslek Yüksek Okulu akademisyenlerine teşekkürlerimi sunarım.

Lisans öğrenim hayatım boyunca bana kazandırdıkları bilgiler ve beceriler için ve bana tecrübelerini aktaran Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültesi akademisyenlerine en içten samimiyetle teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca hep yanımda olan kıymetli annem ve babam ve hayatım boyunca yanımda olacak olan değerli eşim Hafize Özden ve her daim yanımda olan ve desteklerini benden hiç esirgemeyen tüm aileme sonsuz teşekkürler.

Mehmet ÖZDEN, 2023

T. C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin		
	Adı Soyadı	Mehmet Özden
	Numarası	194265001003
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği / Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Alper ATEŞ
	Tezin Adı	Yerel Halkın Turizme Bakış Açısının Belirlenmesi: Manavgat Örneği

ÖZET

Turizm denildiği zaman insanların aklına ilk olarak deniz-kum-güneş üçlüsü gelmektedir. Yıllar boyunca sadece kitle turizmine yapılan yatırımlar özellikle ülkemizin kıyı işaretlerindeki bölgelerde kültürel yozlaşma, sosyal yapının bozulması ve yeni yapılarla birlikte; altyapı problemleri, çevre kirliliği, doğal hayatın bozulması gibi sonuçları olmuştur.

Turizm'in bu olumsuz etkilerinin ortadan kalkması için sürdürülebilirlik kavramını ortaya çıkmıştır. Hem turizm de sürdürülebilirliği sağlamak hem de yeni turizm faaliyetlerinin oluşturulması için Alternatif turizm kavramı ortaya çıkmıştır. Alternatif turizm; turizm de çeşitliliği artırarak turizmi tüm yıla yayıp turizmde sürdürülebilirliği sağlamaktadır. Bu netice ile elde edilen gelirden bölge halkının da faydalanmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu çalışmada Manavgat turizm potansiyeli araştırılmış ve halkın turizme bakış açısı değerlendirilmiştir. Manavgat ile ilişkisi olan alternatif turizm çeşitleri belirlenmiş, başlık ve Alternatif turizm türlerinin isimlerine göre arama yapılmıştır. Ayrıca tezler ve kitaplar dışındaki alternatif turizm makaleleri yayımlandıkları yıl, bölüm, yöntem ve türlerine göre sınıflandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel Kalkınma, Alternatif Turizm, Sürdürülebilirlik, Halkın Bakış Açısı

T. C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin		
	Adı Soyadı	Mehmet Özden
	Numarası	194265001003
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği / Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Alper ATEŞ
	Tezin Adı	Determining the Local People's Perspective on Tourism: The Case of Manavgat

ABSTRACT

When people think of tourism, the first thing that comes to mind is the sea-sand-sun trio. Over the years, investments made only in mass tourism, along with cultural degeneration, deterioration of social structure and new structures, especially in the coastal regions of our country; It has had consequences such as infrastructure problems, environmental pollution, deterioration of natural life.

In order to eliminate these negative effects of tourism, the concept of sustainability has emerged. Alternative tourism concept has emerged both to ensure sustainability in tourism and to create new tourism activities. alternative tourism; tourism also increases diversity and spreads tourism throughout the year and ensures sustainability in tourism. It aims to ensure that the people of the region benefit from the income obtained with this result.

In this study, the tourism potential of Manavgat was investigated and the people's perspective on tourism was evaluated. Alternative tourism types that have a relationship with Manavgat were determined, and a search was made according to the title and the names of the alternative tourism types. In addition, alternative tourism articles other than theses and books were classified according to the year they were published, department, method and types.

Keywords: Regional Development, Alternative Tourism, Sustainability, People's Perspective.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR ..... **İ**
ÖZET ..... **İİ**
ABSTRACT ..... **İİİ**
İÇİNDEKİLER ..... **İV**
KISALTMALAR VE SİMGELER ..... **Vİ**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **Vİİ**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **İX**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ALTERNATİF TURİZM

1.1. Alternatif Turizm Kavramı ve Ortaya Çıkışı 4
1.2. Alternatif Turizmin Önemi ve Özellikleri 5
1.3. Alternatif Turizm Çeşitleri 6
1.3.1. Kültür Turizmi 6
1.3.2. İnanç Turizmi 7
1.3.3. Festival Turizmi 7
1.3.4. Golf Turizmi 9
1.3.5. Doğa Temelli Alternatif Turizm 10

İKİNCİ BÖLÜM

2. MANAVGAT'IN KONUMU, TARİHİ VE ALTERNATİF TURİZM BÖLGELERİ

2.1. Manavgat'ın Coğrafi Konumu 15
2.2. Manavgat İsmi Hakkında 16
2.3. Manavgat Alternatif Turizm Potansiyeli Hakkında 18
2.4. Manavgat Köyleri ve Turizm Faaliyetleri 19
2.5. Manavgat'ta Bulunan Akarsular 22
2.6. Manavgat Gölleri ve Şelalesi 25
2.7. Düzenlenen Turlar 28
2.8. Manavgat Yaylaları 29
2.9. Manavgat'taki Antik Kentler 30

2.9.1. Side Antik Kenti 30
2.9.2. Lyrbe (Selaukeia) Antik Kenti 32

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. METODOLOJİ

3.1. Araştırma Amacı, Önemi ve Sağlayacağı Katkılar 35
3.2. Araştırma Evreni ve Örneklemi 40
3.3. Veri Toplama Aracı ve Ölçekler 41
3.4. Araştırmanın Bulguları 42
3.4.1. Demografik Özelliklere Dair Bulgular 42
3.4.2. Ölçeklere Dair İfadelere Katılım Durumları 45
3.4.3. Geçerlilik Analizi 50
3.4.4. Korelasyon Analizi 55
3.4.5. Regresyon Analizi 59
SONUÇ, ÖNERİ VE TARTIŞMA 64
KAYNAKÇA 70
EK 1. ANKET METNİ 78

KISALTMALAR VE SİMGELER

IAGTO	Uluslararası Golf Tur Operatörleri Birliği
UNWTO	Dünya Turizm Örgütü
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki işletmeler
DSİ	Devlet Su İşleri
N	Kişi Sayısı
Ort.	Ortalama
SS.	Standart Sapma
KMO	Kaiser-Meyer-Olkin
Sig (P)	Anlamlılık

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Türkiye'ye Gelen Yabancı Turist Sayıları (2015-2020)..... 3
Tablo 2. Türkiye'de Faal Durumda Olan Golf Tesisleri..... 10
Tablo 3. Doğa Temelli Alternatif Turizm Etkinlikler 11
Tablo 5. Farklı Evrenlere Dair Kabul Edilebilir Örneklem Büyüklükleri 41
Tablo 6. Güvenirlik Düzeyleri 42
Tablo 7. Çalışmanın Uygulama Kısmına Dair Güvenirlik Analizi 42
Tablo 8. Demografik Değişkenlere İlişkin Frekans Analizi..... 43
Tablo 9. Katılımcıların Üye Oldukları Topluluklara Dair Frekans Analizi..... 44
Tablo 10. Katılımcıların Herhangi Bir Topluluğa Üye Olmama Nedenlerine Dair Frekans Analizi 44
Tablo 11. Katılımcıların Topluluğa Bağlılık Ölçeğine İlişkin İfadelere Katılım Durumları ve Dağılımları..... 45
Tablo 12. Katılımcıların Turizmin Gelişimine Katılıma Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin İfadelere Katılım Durumları ve Dağılımları 46
Tablo 13. Katılımcıların Doğal Kaynaklara İlişkin Değer Yönelimleri Ölçeğine İlişkin İfadelere Katılım Durumları ve Dağılımları 46
Tablo 14. Katılımcıların Potansiyel Turizmin Etkilerine Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin İfadelere Katılım Durumları ve Dağılımları 47
Tablo 15. Katılımcıların Potansiyel Turizmin Etkilerine Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin İfadelere Katılım Durumları ve Dağılımları 48
Tablo 16. Katılımcıların Turizmin Gelişimine Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin İfadelere Katılım Durumları ve Dağılımları 49
Tablo 17. Katılımcıların Farklı Turizm Türlerine Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin İfadelere Katılım Durumları ve Dağılımları 49
Tablo 18. KMO Aralıkları ve Düzeyi..... 50
Tablo 19. Topluma Bağlılık Ölçeğinin Faktör Analizine Uygunluğu 50
Tablo 20. Topluma Bağlılık Ölçeğinin Faktör Analizi 51
Tablo 21. Turizmin Gelişimine Katılıma Yönelik Tutum Ölçeğinin Faktör Analizine Uygunluğu 51
Tablo 22. Turizmin Gelişimine Katılıma Yönelik Tutum Ölçeğinin Faktör Analizi 51
Tablo 23. Doğal Kaynaklara İlişkin Değer Yönelimleri Ölçeğinin Faktör Analizine Uygunluğu 52
Tablo 24. Doğal Kaynaklara İlişkin Değer Yönelimleri Ölçeğinin Faktör Analizi 52
Tablo 25. Potansiyel Turizm Etkilerine Karşı Tutum Ölçeğinin Faktör Analizine Uygunluğu 53
Tablo 26. Potansiyel Turizm Etkilerine Karşı Tutum Ölçeğinin Faktör Analizi 53
Tablo 27. Turizmin Gelişimine Yönelik Tutum Ölçeğinin Faktör Analizine Uygunluğu..... 54
Tablo 28. Turizmin Gelişimine Yönelik Tutum Ölçeğinin Faktör Analizi 54
Tablo 29. Farklı Turizm Türlerine Yönelik Tutum Ölçeğinin Faktör Analizine Uygunluğu..... 54
Tablo 30. Farklı Turizm Türlerine Yönelik Tutum Ölçeğinin Faktör Analizi.. 55

Tablo 31. Ölçekte yapılan Değişiklikler 55
Tablo 32. Korelasyon Analizi 56
Tablo 33. H5'e İlişkin Regresyon Analizi 60
Tablo 34. H6'ya İlişkin Regresyon Analizi 61
Tablo 35. H7'ye İlişkin Regresyon Analizi 62
Tablo 36. H8'e İlişkin Regresyon Analizi 63
Tablo 37. Hipotezlerin Kabul Durumu 63

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Manavgat'ın Lokasyon Haritası 15
Şekil 2. Manavgat'ın Alternatif Turizm Değerleri Haritası 19
Şekil 3. Araştırma Modeli 37

GİRİŞ

Son yıllarda turizmin gelişmesiyle birlikte turizmden elde edilen geliri en üst seviyeye çıkmak için bölgesel turizmin gelişmesi gerekmektedir. Bir bölgenin gelişmesi için o bölge insanının turizm faaliyetlerine katılması ve turizm faaliyetlerini desteklemesi gerekmektedir. Turizmde elde edilen gelirin arttırılması için turizmde mevsimselliği de azaltmak gerekmektedir. Turizmde mevsimselliğin azaltmak için mutlaka alternatif turizme önem verilmelidir, Alternatif turizm çeşitlerini arttırmak bölge turizminde mevsimselliği azaltacaktır.

Manavgat alternatif turizm potansiyeli bakımından oldukça şanslı bir coğrafyadır. İki önemli antik kent ve birçok yapı bulunmaktadır. Aynı zamanda bölgede dar bir şehirleşme vardır, bu da ulaşım ağının kurulmasında kolaylık sağmaktadır. Bu bölgeye gelen turistlere birden çok turistik faaliyete katılım göstermesine olanak sağlamaktadır. Bu olanaklarda alternatif turizmde yapılan yatırımları desteklemektedir, yatırımcılara güven vermektedir.

Manavgat birçok turistik faaliyet ve bölgelerle müthiş bir alternatif turizm potansiyeline sahiptir. Bu potansiyel de faydalanabilecek değerler ve tutumların değerlendirildiği bu çalışmaya göre zengin bir turistik değere sahip olmasıyla birlikte turistik faaliyetlerin dört mevsime, 12 aya, yayılması noktasında yapılan çalışmaların yeterli olmadığı ve bazı yatırımlara ihtiyaç duyduğu görülmektedir.

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde alternatif turizm çeşitleri ve özellikleri, ikinci bölümde araştırmanın örnekleminin de yer aldığı Antalya'nın Manavgat ilçesindeki tüm turizm unsurları ve Manavgat'ın sahip olduğu turizm potansiyeli, üçüncü ve son bölümde ise araştırmanın sorunsalını oluşturan Manavgat'ın turizm potansiyelinin yerel halk tarafından değerlendirildiği anket verilerinden elde edilen bulguların analiz edilmesi ve değerlendirilmesine yer verilmiştir.

ALTERNATİF TURİZM VE ÇEŞİTLERİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Çalışmanın bu bölümünde turizm de sürdürülebilirliğin sağlanması alternatif turizm çeşitler ile mümkün olabileceğinden dolayı alternatif turizm ve çeşitleri tanımlanmıştır. Bu bölümde ayrıca alternatif turizmin ortaya çıkışı, amacı ve özellikleri ile ilgili bilgiler verilmiştir.

1. ALTERNATİF TURİZM

Toplumdaki bireyler standart yaşantılarından uzaklaşarak, bulundukları coğrafyanın dışına çıkıp diğer ülkelere veya bölgelere giderek eğlenmek, öğrenmek, psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçlarını gidermek ve yeni kültürel kazanımlar elde etmek amacı ile seyahat etmektedir. İnsanlığın var oluşundan bugüne ve bundan sonra da bu hareketliliğe ihtiyaç hep oldu ve olmaya da devam edecektir. Dinamik bir süreç olan bu hareketlilik çok farklı dilde farklı şekillerde isimlendirilmiştir. Fakat bu farklılıkları ortadan kaldırmak amacı ile turizm adıyla bir başlıkta toplanmış ve bu hareketliliklere genel bir tanımla turizm faaliyetleri denmiştir (Barutçugil, 1989, s. 15).

Turizm kavramının birçok tanımı bulunmaktadır. Her ülkenin turizm faaliyetleri kazançları ve istatikseli farklılık gösterdiği için, bu tanımlar ülkelere ve bölgelere göre farklılık gösterebilmektedir (Page, 2009, s. 14). Dünya Turizm Örgütü (UNWTO)'ne göre turizm, "İnsanların kendi yaşadıkları yer dışında bir seneden fazla olmamak kaydı ile para kazanma amacı gütmeden yaptıkları iş, boş zaman ve diğer amaçlarla yaptıkları seyahat ve konaklama amaçlı faaliyetlerdir" (UNWTO, 2021).

Turizm endüstrisi günümüzde ülkelerin ekonomik olarak kalkınmalarında önemli bir role sahiptir. Turizm sektörü ekonomide büyük bir pastaya benzer, turizmde pazarlama stratejisi iyi olan ülkeler bu pastanın önemli bir payını elde ettiği görülmüştür. Turizm gelirleri ülkelerin ekonomik sorunları çözmesinde, ülkelerin ekonomik dar boğazlarından kurtulmalarını sağlamaktadır. Turizm hareketliliğine katılan turistler ziyarette bulundukları ülkelere döviz girdisi sağlamaktadırlar. Bu

döviz girdileri ülkelerin ödemeler dengesini pozitif yönde etkilemektedir (Kozak vd., 2000, s. 81). Bu sebeplerden dolayı ülkelerde turizmden elde ettiği payı artırabilmek için yatırımlarını değişiklik gösteren yeni turistik ihtiyaç ve ürünlerine göre planlamaktadır.

Turizm sektörü çevre ile ilişkili bir sektördür (Köfteoğlu, 1999; Soykan, 2003, s. 7). Turizm genelde tüketime dayalı bir sektör olduğu için turizm sektörünün faaliyet gösterdiği alanlarda betonlaşmaya dayalı çevresel kirlilik, doğal alanların tahribi kültürel yozlaşma gibi olumsuz sonuçları meydana getirmektedir (Kısa Ovalı, 2007, s. 65).

Tüm bunlara ek olarak Türkiye, turizm potansiyeli yüksek bir coğrafyaya sahip olduğundan, 12 ay boyunca yabancı turistler tarafından sıklıkla tercih edilen ülkeler arasında yer almaktadır. Bundan dolayı Türkiye'ye gelen yabancı turist sayılarının incelenmesinde fayda vardır. Türkiye'ye 2015-2020 yılları arasında ziyarette bulunan yabancı turist sayıları Tablo 1 'de verilmiştir.

Tablo 1. Türkiye'ye Gelen Yabancı Turist Sayıları (2015-2020)

TÜRKİYE'YE GELEN ZİYARETÇİ SAYILARI (2015-2020)						
	2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Rusya	3.649.003	866.256	4.715.438	5.964.613	7.017.657	2.128.758
Almanya	5.580.792	3.890.074	3.584.653	4.512.360	5.027.472	1.118.932
İngiltere	2.512.139	1.711.481	1.658.715	2.254.871	2.562.871	820.709
Bulgaristan	1.821.480	1.690.766	1.852.867	2.386.885	2.713.464	1.242.961
İran	1.700.385	1.665.160	2.501.948	2.001.744	2.102.744	385.762
Gürcistan	1.911.832	2.206.266	2.438.730	2.069.392	1.995.254	410.501
Ukrayna	706.551	1.045.043	1.284.735	1.386.934	1.547.996	997.652
Irak	1.094.144	420.831	896.876	1.172.896	1.374.896	387.587
Hollanda	1.232.487	906.336	799.006	1.013.642	1.117.290	271.526
Fransa	847.259	555.151	578.524	731.379	875.957	311.708
Polonya	500.779	205.701	296.120	646.365	880.839	145.908
İsveç	624.649	320.580	289.134	384.397	444.285	93.703
Danimarka	408.841	329.618	269.026	326.278	335.877	44.694
Norveç	282.210	156.215	116.180	161.789	208.330	25.100
Finlandiya	213.803	122.185	97.112	128.860	135.192	15.003
Diğer	13.158.278	9.260.550	11.030.970	14.345.996	16.718.162	4.333.709
Toplam	**36.244.632**	**25.352.213**	**32.410.034**	**39.488.401**	**45.058.286**	**12.734.213**

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2022.

Tablo incelendiğinde, Türkiye'ye birçok ülkeden turist geldiği görülmektedir. Bu turistlerin ağırlıklı olarak Rusya, Almanya ve İngiltere'den geldikleri

söylenebilmektedir. 2020 yılında turist sayısının azalması dünyada yaşanan pandemi sorunundan kaynaklanmaktadır.

1.1. Alternatif Turizm Kavramı ve Ortaya Çıkışı

Kültürlerin ve tarihsel değişimlere direnç gösteren, çevre saygısını ve çevre ile bir araya gelmeyi anlatan alternatif turizm; yeşil turizm, soft turizm, eko turizm olarak da adlandırılır. Bu tanım, 1990'lı yıllar içerisinde kitlesel turizmde çoğalan çevresel ve sosyo-kültürel etkilerinden kaynaklı yeni bir anlayış olarak meydana gelmiştir (Baytok vd., 2017, s. 1). Şehir turizmindeki olumsuzlukları en aza indirmek ümidiyle oluşturulmuş alternatif turizm, yeni turistik ürünleri bir arada tutması ile sağlanan turizm çeşididir (Hacıoğlu ve Avcıkurt, 2008, s. 8).

Alternatif, "alternative" kelimesinden türemiştir. Kelime anlamı olarak da olasılıklardan biri veya bir olmadığında diğeri anlamı taşımaktadır. Alternatif turizm, kitle turizminin zıttı olarak birçok yazar tarafından da kullanılmaktadır. Alternatif turizm doğaya karşı saygılı ve sürdürülebilir özelliklere sahiptir (Baytok vd., 2017, s. 1).

19. ve 20. yüzyılda sanayileşmenin etkisiyle genel olarak gelir artışı meydana gelmiştir. Sanayileşmedeki gelişimlerle birlikte insanların yaşam kaliteleri yükselmiş, teknolojideki gelişimler yaşam kalitesini artırmış ve insan ömrünü uzatmıştır. Fakat bunun gibi olumlu yönleriyle birlikte olumsuz yönlerini de beraberinde getirmiştir. Olumsuz yönlerine örnek olarak çevre kirliğinin artışı, doğal ve kültürel kaynakların hızlı bir şekilde tüketilmesi ve bu kaynakların tekrar kullanılamaz hale getirilmesi örnek olarak gösterilebilir. Doğal çevredeki yenilenemeyen kaynakların bilinçsiz ve telafisi olmayacak şekilde tüketilmesi bizden sonraki kuşaklar için büyük riskleri meydana getirmiştir. Bu risklerin fark edilmesi ile 1970'li yıllarda "sürdürülebilir gelişim" adı altında bir kavram meydana gelmiştir. Bu kavram kıza zaman içerisinde hızla kabul görmüştür. Bu kavramla birlikte kullanılan üretim ve tüketim anlayışı ve stratejileri sorgulanmaya başlanmıştır. Sorgulanan diğer bir durum ise bizden sonraki kuşakların ihtiyaç ve kaynaklarına nasıl zarar vermeden bir üretim ve tüketim şekli oluşturulmalıdır olmuştur. Bu riskleri farkına varan sanayileşme gelişimin de ileri olan ülkeler çok sıkı önlemler

almış ve bu önlemlerle birlikte kurumsallaşmış firmalar üretimlerini 3.sınıf ülkelere taşımışlardır. Bu taşınmanın doğal kaynaklara yakın olması ile maliyetleri düşürme gibi sebeplerde vardır. Bu sebeplerle birlikte bu taşınmada mali ve bürokratik yaptırımlarında etkisi vardır. 1990'larda bütün sektörler kendi içlerinde sürdürülebilirlik kavramını sorgulamışlardır. Üretim ve tüketim anlayışı sürdürülebilirlik kavramı ile değişmiş ve bu kavram günümüzün yaşam kalitesini arttırmakla birlikte bu kaliteyi sonraki kuşaklara aktarabilmek için, üretim ve verimlilik açısından sonraki kuşaklar için riskli ve geri dönüşü mümkün olamayan boyutlara ulaşmasına sebep olan politika ve uygulamaların kabul görmediği yaklaşımdır (Bahçe vd., 2013, s. 9).

1.2. Alternatif Turizmin Önemi ve Özellikleri

Alternatif turizm hem yerli hem de yabancı turistlere hizmet verirken yeral halkında istihdamına katkıda bulunmaktadır. Alternatif turizmin paydaşlarını şöyle sıralanabilmektedir (Baytok vd., 2017, s. 6):

- Turizm sektörü,
- Yerel halk,
- Doğal çekicilikler,
- Turistler,
- Kamu iradesi,
- Yerel kültür şeklindedir.

Alternatif turizmin ortaya çıkmasındaki etmenler şunlardır (Arpacı ve Orta, 2013, 13-14):

- Nitelikli kaynakların azalması,
- Turizmde sürdürülebilirlik anlayışının benimsenmesi,
- 4 mevsim turizm anlayışının ortaya çıkması,
- Turistlerin yeni turizm beklentilerine sahip olması,
- Turistlerin yeni tatil anlayışına sahip olması,
- Turistlerin kitle (kum deniz güneş) turizmine olan ilgisinin azalması,

- Kişilerin zevk ve ilgilerine yönelik yeni tatil imkânlarının ve programlarının oluşması şeklindedir.

Son yıllarda rekabetin daha da yoğunlaştığı turizm pazarında gelişmekte olan ülkelerin turizmden yeterli payı almaları ancak turist mal ve hizmetleri çeşitlendirmelerine bağlıdır. Bu bağlamda alternatif turizm faaliyetlerini çeşitlendiren ülkeler rekabet üstünlüğü sağlamaktadır (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002, s. 2).

1.3. Alternatif Turizm Çeşitleri

Bu bölümde önemli alternatif turizm türlerini ve Manavgat'ın sahip olduğu ve sahip olabilme potansiyeli olan alternatif turizm türleri hakkında bilgiler yer almaktadır.

1.3.1. Kültür Turizmi

Bir bölgede temel motifleri oluşturan değerlerin tümüne kültürel değerler denir. Kültür; toplumda kabul görmüş maddi veya manevi değerler ile birlikte tarihi, sanatsal, ahlaki eğitim vb. alanlardaki yaşam ve oluşumlarını anlatan bir bütündür. Kültür turizmi, "ziyaretçilerin gittikleri yerlerdeki tarihi ve bir ulusa ait değerleri görmesi ve tatması" olarak tanımlanmıştır (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002, s. 188- 189).

Kültürel turizme katılan katılımcılar sanatsal ve mimari değerleri, olguları ve etkinlikleri (dans, tiyatro, müzik vb.) ve dini etkinlikleri (hac gibi) görmek amacı taşımaktadırlar. Ülkemizde bu alanda önemli destinasyonları içerisinde barındırmaktadır. Bu etkinliklerin tanıtılmasının yanı sıra aynı zamanda etkinliklerin yapılmış olduğu bölge insanların kendi kültürlerinin tanıtılması ve karşılıklı kültürlerin etkileşimin de sağlanması açısından önemli bir turizm faaliyetidir (Hüssein ve Saç, 2008, s. 10).

Ülkemizin ziyaretini gerçekleştiren turistlerin klasik turizm faaliyetlerinin yanı sıra bu alanda turistik öneme sahip alanları ziyaret ettikleri ve katılımcıların ülkemize gelen turistlerin yaklaşık olarak yüzde otuzuna tekabül ettiği bilinmektedir (Batman ve Çınar, 2008, s. 33). Kültür turizmi, bir ülkenin kendi kültürel değerlerini tanıtmasından ziyade, turist çekmede önemli bir yere sahiptir.

1.3.2. İnanç Turizmi

İnanç turizmi her bireyin kendi din ve inancının kendisi için kutsal olarak gördüğü ve yaptığı ziyaretlere inanç turizmi denilmektedir (Demircan, 2014, s. 58). Hac yapmak ile inanç ziyaretleri birbirinden az da olsa farklı şeylerdir. Hac din gereği ibadet için yapılan ziyaretlerdir, inanç ziyaretleri ise inanç sahibinin kendi inancına özgü kutsal gördüğü yerlere yapılan ziyaretlerdir (Artun, 2009, s. 1). İnanç turizminde bireylerin kutsal yerlerle birlikte bölgenin tarihi ve mimari yerlerini de gezmeleri inanç turizmini hac ibadetinden biraz daha geniş kapsamlı kılmaktadır (Çifçi ve Akova, 2016, s. 186).

Ülkemiz bu turizm alanında önemli bir potansiyel barındırmaktadır, ülkemiz sınırlarında üç adet semavi dine göre kutsal olan bölgeler bulunmaktadır. Hem Hristiyanlık hem Müslümanlık hem de diğer dinler açısından oldukça çok mekânlara ev sahipliği yapmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018).

Sonuç olarak da inanç turizminde ülke turizmin gelişmesi açısından değerli bir yere sahiptir özellikle Turizm ve çekicilik konusunda rekabet ettiğimiz diğer ülkelerin de rağbet gösterdiği bir alternatif turizm türüdür. Ülkemiz özellikle bu konuda çok şanslı bir coğrafyaya sahiptir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018).

İnsanlar artık güneş turizmine katılırken de bir çekicilik ve heyecan bekliyor bu konuda Türkiye Kapadokya bölgesi ile Hristiyan inancına sahip olan yerli ve yabancı turistlerin, hem inanç turizmi ne katılmalarını sağlamaktadır hem de Olağan üstü güzelliğiyle peri bacaları insanlara güzelliklerini sunmakta ve tatillerine heyecan katmaktadır (doğa gezileri, balon turları, jeep safari, kuat safari vb.). Böyle bir inanç turizmi bölgesine başka bir ülkede rastlamanız mümkün değildir (Çontu, 2006, s. 18).

1.3.3. Festival Turizmi

Turizm süreçlerinden olan festivaller, turizmde yeni bir ürün tasarlayarak talep formlarıyla gelir ve şöhretlerini artırma amacı ile oluşturulmuş bir araçtır. Festivallerin turizm sektörüne ve ülke ekonomisine önemli katkıları olmaktadır.

Festivaller, finansal değil aynı zamanda kültürel bir kaynak olarak görülmektedir. Bu sebeple festivalleri kendi türlerine ayırmak ve kendi başlıkları

altında incelemek gerekmektedir. Festivallerin birçok işlevi bulunmaktadır, bunlara; turizm, eğlence, eğitim, sosyal etkileşim gibi örnekler verilebilir.

Yukarıda belirtilen işlevlerin etkisi ile festivaller sayesinde ülkemize gelen yabancı ziyaretçi sayısı artmakta ve turizmden elde edilen gelir önemli ölçüde artmaktadır. Festivallerin en önemli özelliklerinden birisi de toplumlararası etkileşim ve iletişimle kültür alışverişi yapmasına katkı vermesidir (Duffy, 2005, s. 680).

Festivaller turizmde kısa süreli etkili olmaktadır. Festivalleri diğer etkinliklerden ayıran özelliği ise yılda bir defa olmasıdır (Çulha, 2008, s. 183). Ülkemizde de meşhur yemekler, bölgeye özel hayvanların göçü, dini, spor ve turizm alanında bin üç yüz civarında festival düzenlenmektedir (Giritlioğlu vd., 2015, s. 313).

Düzenli bir şekilde ülkemizde her yıl yüzün üzerinde hemen hemen bütün illerimizde ulusal düzeyde festivaller düzenlenmektedir. Bununla birlikte İstanbul, Ankara, İzmir ve Antalya gibi turizm açısından önemli ve turistik çekiciliğe sahip olan illerimizde de Uluslararası Kültür ve sanat festivalleri de yapılmaktadır (Atak, 2009, s. 74).

Dini Festivaller

Dini festivaller inanç sahibi kişilerin yaratıcıya şükranlarını sunmak için yapılmaktadırlar. Genelde yılda bir kez tekrar edilen fakat aynı yıl içerisinde birden fazla değişik inanç kutlaması, bayram, gibi olaylardır. Her inancın kendine özgü bir kutsalı vardır. Bunu kutlama şeklide her inanca göre değişiklik gösterebilir. Bu Müslümanlarda ibadet olarak gerçekleşirken, Hristiyanlarda kutlama parti şeklinde gerçekleştirilir (Giritlioğlu vd., 2015, s. 306-313).

Sanat Festivalleri

Sanat festivali denilince edebi, müzik, bilim, film, komedi gibi alanlarda yapılan festivaller akla gelmektedir. Bunlara verilecek en güzel örnek ise Berlin Uluslararası Film Festivali ve Venedik Film Festivali bunlara örnek gösterilebilir (Giritlioğlu vd., 2015, s. 306-317).

Yiyecek ve İçecek Festivalleri

Gastronomi alanında yapılan festivaller genel olarak herhangi bir ürünü ile meşhur olan yörenin hasat döneminde yapılan etkinliklerdir. Ülkemizde de birçok yiyecek ve içecek alanında yöresel ürün festivali yapılmaktadır.

Dünya çapında yapılan ulusal ve uluslararası festivallere; ABD' de ki ulusal yer fıstığı festivali, Almanya'daki bira tanıtım için yapılan Oktoberfest festivali, Japonya'daki pirinç festivalleri gibi yiyecek ve içecek festivalleri örnek gösterilebilir.

Mevsim ve Hasat Festivalleri

Bu festival etkinliğin yapıldığı yörede hasadı kutlamak ve bu kutlama ile o ürünün tanıtımını yapmak ya da baharın gelişini kutlamak amacı ile yapılan festivallerdir. Mevsim ve hasat festivalleri genel olarak güneşin ve ayın döngüsüne göre yapılmaktadır (Giritlioğlu vd., 2015, s. 306-313).

1.3.4. Golf Turizmi

Spor, turizmi destekleyen unsurlardan birisidir. Spor faaliyetleri ülkeye döviz girdisiyle birlikte ülkenin tanıtımını ve reklamını yapmanın iyi bir aracıdır. Bu anlamda turizm acenteleri ile tanıtımı yapılacak bölgenin spor alanları ve mevcut envanteri paylaşılmalıdır. Bu mevcut envanterin dışında yeni spor dalları belirlenerek daha fazla organizasyonlara talip olarak, popüler sporcuların katılımıyla ülke reklam ve tanıtımları yapılabilir. Bir bölgede sahip olunan doğal ve kültürel varlıkların zenginliği spor turizminin gelişmesinde, sportif potansiyel kadar önemlidir (Gürsoy, 2016, s. 1081).

Türkiye'de golf turizmi kitle turizmi gibi hızlı bir gelişim gösterememektedir. Golf aslında turizmin çeşitlendirilmesinde önemli bir rol oynarken kitle turizmi gibi gelişim gösterememesinin sebebi arz olanaklarının yetersizliğidir. Fakat ilerleyen dönemlerde hazır olan golf tesislerinin, iyi bir reklam ve pazarlama stratejisi ile yeni arz olanaklarının oluşturulması ile yakın gelecekte birçok Avrupalı ve Amerikalı zengin golf turistlerinin Türkiye'yi ziyaret edeceği tahmin edilmektedir (Kozak, 2012, s. 31-32).

Türkiye son zamanlarda uluslararası nitelikteki golf sahaları ile yeni turizm bölümü oluşturuyor. Türkiye'de genel olarak sahile yakın, potansiyeli yüksek alternatifi bol restoran, alışveriş merkezi, eğlence sektörü olanaklarının bulunduğu tesislere yakın bölgelere golf sahaları inşa edilmektedir. Golf parayı yönetenlerin sporudur. Bu tesisler doğayla bir arada yapılmış golf sahalarıyla birlikte katılımcılarına doğal bir alanda eğlenme fırsatı sunmaktadır (Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı, 2012 Yılı Çalışma Programı, 2012, s. 55-70).

Tablo 2. Türkiye'de Faal Durumda Olan Golf Tesisleri

Bölge	Tesis	Tam Adı	Saha Sayısı
İstanbul	Kemer	Kemer Golf & Country	2
İstanbul	Marmara Golf	Marmara Golf Kulübü	2
Antalya	AGC Courses	Antalya Golf Club	2
Antalya	Carya	Carya Golf Club	1
Antalya	Cornelia Courses	Cornelia Golf Club	3
Antalya	Gloria Courses	Gloria Golf Resort	6
Antalya	Kaya Palazzo	Kaya Palazzo Golf Club	1
Antalya	Lykia Links	Lykia Links Golf Course	1
Antalya	Montgomorie	Montgomorie/Maxx Royal Golf Club	1
Antalya	National	National Golf Course	4
Antalya	Nobilis	Robinson Nobilis	1
Antalya	Sueno Courses	Sueno Golf Club	2
Antalya	Titanic Golf Courses	Titanic Golf Courses	4
Bodrum	Bodrum Golf Kulübü	Bodrum Golf Klübü	1
Bodrum	Regnum Golf	Regnum Golf Country	1
Aydin	Kusadasi International Golf	Kusadasi International Golf	1
Ankara	Ankara Golf	Ankara Golf Kulübü	2
Samsun	Samsun Golf Kulübü	Samsun Büyükşehir Belediyesi Golf Kulübü	1
Toplam			**36**

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021.

Antalya, Türkiye'nin en büyük golf destinasyonu konumundadır. Özellikle Uluslararası Golf Tur Operatörleri Birliği (IAGTO) tarafından 2008 yılında Avrupa'da Yılın En İyi Golf Bölgesi ödülüne layık görülen Belek, 11 turistik tesis bünyesinde 27 golf sahası barındırmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021).

1.3.5. Doğa Temelli Alternatif Turizm

Doğa temelli turizmi daha çok doğayla iç içe olmayı hedefleyen ve içinde bulunduğu doğayla ilgili çalışmalar yapan çekiciliği yüksek, değerlerini kaybetmemiş doğal alanlara yapılan seyahatleri kapsayan turizmi çeşididir. Genellikle doğada gerçekleşen aktivitelerle ve bu aktiviteler içerisinde oluşan anlık

deneyimleri aktarır. Doğa temelli alternatif turizm faaliyetleri çeşitlendirilerek bu alternatif turizm türü daha çekici hale getirilmiştir (Acuner ve Tayfun, 2016, s. 64-65).

Tablo 3. Doğa Temelli Alternatif Turizm Etkinlikler

Etkinlikler	Amaçları
Kültürel Seyahatler	Eğitim, yenilik, sosyal ilişki, merak, sessizlik
Sanat ve Festivaller	İlgi, duygu ve merak
Macera Seyahatleri	Atmosfer, keşif, çevre, sezgi, otantiklik, heyecan
Sağlık Turizmi seyahatleri	Fiziki açıdan yenilenme ve güçlenme.
Spor Turizmi Seyahatleri	Fiziki açıdan güçlenmek, sosyal ilişki kurmak
Çiftlik ve Hayvan Turizmi	Doğa ve kırsal çevreyi tanıyarak ilişki kurma, keşif, sağlık
Doğa Turizmi seyahatleri	Doğa ile bir ilişki içerisinde merak etmek, keşif yapmak ve bilgilenmek.

Kaynak: Acuner ve Tayfun, 2016, s. 65-66.

İnsanların artık şehirlerin kalabalık yaşantısından insan ve araç seslerinden uzaklaşıp daha sakin ve huzurlu bir tatil anlayışı doğa temelli turizmin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Çevrenin doğal yapısını bozmayan, çevreye zarar vermeden, kirletmeden, çevreye duyarlı bir şekilde turizmin bölgede gelişmesini sağlayan ve doğa ile insani saygı çerçevesinde bir araya getiren, insanlara duyarlı turizm bilincini aktaran, doğal kaynakların sürdürülebilirliğini sağlayan bir turizm hedefi olan alternatif turizm çeşididir (Kurdoğlu ve Parlak, 2022, s. 37). Doğa temelli alternatif turizm çeşitlerine; kırsal turizm botanik turizm yayla turizmi kamp ve karavan turizmi ve yaban hayat, kuş gözlemciliği turizmi de örnek olarak verilebilir (Acuner ve Tayfun, 2016, s. 65-66).

Akarsu-Rafting Turizmi

Akarsular insanları etkilemekte ve gelecek turizm trendlerinde kendisine temel oluşturmaktadır. Bu turizm sektöründe aktivitelere katılan katılımcılar kendi yeteneklerinin yanı sıra bu alanda hizmet veren rehberlerin bu alanda yetkinliğe ve tecrübeye sahip olması ve katılımcıları iyi koordine etmesi gerekmektedir (Buckley, 2009, s. 188). Bunun sebebi akarsuların belirli zorluklara ve bazı koşullarda belirli tehlikeleri beraberinde getirmesinden kaynaklanmaktadır. Akarsu-Rafting turizm alanında katılımcılar can yeleği, kask ve su için tasarlanmış ayakkabılar giymektedir (Gülmez vd. s.101-102).

Tüm dünyada rafting yapmak için oldukça çok akarsu vardır. Değişik şekil ve büyüklüklerde sallarla yapılan, bu sporun doğası gereği içerisinde risk barındıran nehirlerde değişik tekniklerle profesyonel ve tecrübeli rehberlerin eşliğiyle yapılan bu turizm aktivitesi Yeni Zelanda, Avustralya, ABD, Kanada, gibi birçok ülkede yapılmaktadır (Butler, 1990, s. 195).

Yat Turizmi

Yat kavramı eskiden ticaret ve taşıma işlemi yapılan bir deniz aracı olarak adlandırılıyordu. Modern çağda ise artık turistik gezi ve eğlence sektöründe hizmet sunan bir deniz aracı olarak görülmektedir (Atlay Işık, 2010, s. 11). Birçok faktörün birleşmesi ile oluşan yat turizmi aslında bir deniz turizmini destekleyen bir turizm çeşidi olarak görülmektedir. Yat turizmi turizmin çeşitlenmesi kapsamında önemli bir yere sahip olsa da bu turizm faaliyeti genel olarak yüksek gelir sahibi turistlere hizmet vermektedir (Sezer, 2012 s.105).

Başka bir tanımda ise yat turizmi (Turizm Bakanlığı, 1992, s. 19): "Yatçı, deniz yolculuğu ve yat limanı unsurlarından oluşan, turistin yata ulaşması ve belirli bir gezinti sonunda yatı terk etmesi arasında gerçekleşen tüm turistik faaliyetlerdir". Ülkemiz 8333 km uzunluğunda sahil kıyısına sahip olmasına rağmen sadece 84 yat limanı bulunmaktadır. Dünya genelinde bu rakam 19000 ne ulaşmaktadır. Bu limanlardan beş bini Avrupa sınırlarında yer almaktadır (Deniz Ticaret Odası, 2017, s. 211). Yat turizmini, yatı, sadece ulaşım aracı olarak değil, bir topluluğun hem eğlence hem deniz turu hem de konaklama ihtiyaçlarını ya da ihtiyaçlarından birini o topluluğa sağlayan bir turizm türü olarak da açıklanabilir (Narin, 2000, s. 19-20).

Yayla Turizmi

Dünyanın hızla nüfus artışı ve küresel bir hal almasının, insanları klasik turizm anlayışından ayrıca alternatif turistik faaliyetlere yönelmesi ile doğaya karşı ilgi duyduğu söylenebilir. Yayla turizmi de doğaya karşı ilgi duyan insanlar için oluşturulmuş bir alternatif turizm türüdür. Doğanın o sakin yapısı serin havası büyüleyici nitelikte manzaraları, serin suları, serbest bir şekilde yaşayan yabani hayvanları, çok çeşitli ve çok renkli bitkileri, bir arada bulunabileceği bir ortam sağlamaktadır (Şenol, 2016, s. 35).

Başka bir tanımda ise yayla turizmi (Türker, 2011, s. 60); “iklimden ve temiz havadan yararlanmak, dağcılık, tırmanış, dağ ve doğa yürüyüşleri, atla gezinti yapmak, peyzaj özelliklerini, flora ve fauna elemanlarını, zengin orman dokusunu, kırsal öğelerin ağırlık kazandığı geleneksel yaşam biçimini, devam eden yaylacılık geleneğini ve yayla evlerini gözlemlemek, yayla şenliklerine katılmak amacıyla yaylalara yönelik olarak yapılan bir turizm faaliyetidir”.

Yayla turizm merkezlerinin seçimindeki genel kriterler ve hedefler şu şekildedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021):

- Zengin doğal değerler potansiyelinin olması,
- Sivil mimari karakterinin olması,
- Şehir merkezine kolay ulaşım olanağına sahip olması.
- Yöre halkının turizme yakın sosyal yapısının olması,
- Yapılan aktivitelerin ekonomik olması.
- Diğer turizm türleri ile uyumlu olmasıdır.
- Kırsal kesimde yaşayanların da turizm gelirlerinden pay almasının sağlanması,
- Turizm yatırımcısı için ekonomik açıdan uygun ve cazip yayla turizm merkezlerinin oluşturulması,
- Yayla turizminin sürdürülebilirliği için ürün çeşitliliğinin sağlanması,
- Yayla turizmine yönlendirilecek turist profilinin belirlenmesi.

Yayla turizmi, özellikle yerel halkın kalkınmasına destek olmakla birlikte, kırsal kesimlerin tanınırlığını arttırmakta ve buna bağlı olarak da alternatif turizm çeşitliliğinin sürdürülebilir bir yapıda olmasına katkı sağlamaktadır.

Su Altı Dalış Turizmi

Turizmin en önemli unsurlarında olan turistlerin istek ve arzuları sürekli değişiklik göstermektedir. Turizmin önemli alt başlıklarından olan seyahatte genelde insanların bilinmeyene yolculuk ve yeni keşiflere yönelme arzusu ile ihtiyaç duydukları bir kavramdır. Son yıllarda su sporlarına olan ilgi artmıştır. Bu ilgi artışı

ile de su sporları dallarında faaliyet gösteren işletmeler kendisini sürekli olarak güncellemektedir. Bu güncellemelerle insanların maceraya olan ilginin etkisi ile ve gelişen teknolojinin de katkısı ile su altı dalış turizmi ortaya çıkmıştır (Babazade, 2017, s. 36-37).

Su altı dalış turizmi; dalış yapılan bölgenin bitki varlığını, hayvan varlığını ve kültürel olan arkeolojik yapılarını görmek görülen bu yapıları fotoğraflamak video kayıt ile filme almak amacı ile yapılan bir spor turizm türüdür. Bunun yanında su altı dalış turizmi sportif avlanmak, tanıtım yapmak ve de eğitim vermek amacı ile birlikte kıyıda gastronomi ve konaklama hizmeti veren bir turizm türüdür. Sertifikalı 4 milyona yakın Avrupalı da alıcının 1 milyona yakın bir kısmı yeni deneyimler ve heyecanlar yaşamak için farklı bölgelerde dalışlar yapmaktadır. Sualtı dalış turizmi özel ilgi turizm çeşitlerinin en maliyetli ve en popüler olanıdır. Maliyet kısmı sadece seyahatlerle ilgili değil kullanılan ekipmanlarında pahalı olmasından kaynaklanmaktadır. Neticesinde deniz turizmi ile doğrudan bir bağlantısı bulunmaktadır. Genelde ekonomik düzeyi yüksek turistler tarafından tercih edilmektedir. Bundan dolayı da Turizm getirisi oldukça yüksektir. Son dönemlerde oldukça popüler bir su sporudur. Boş zaman aktivitesi olarak da turistler ilgi göstermektedir maceracı katılımcılarında ilgisini çekmektedir (Yarmacı vd. 2017 s.67-68).

MANAVGAT'IN TURİZM DEĞERLERİ VE UNSULARI

İKİNCİ BÖLÜM

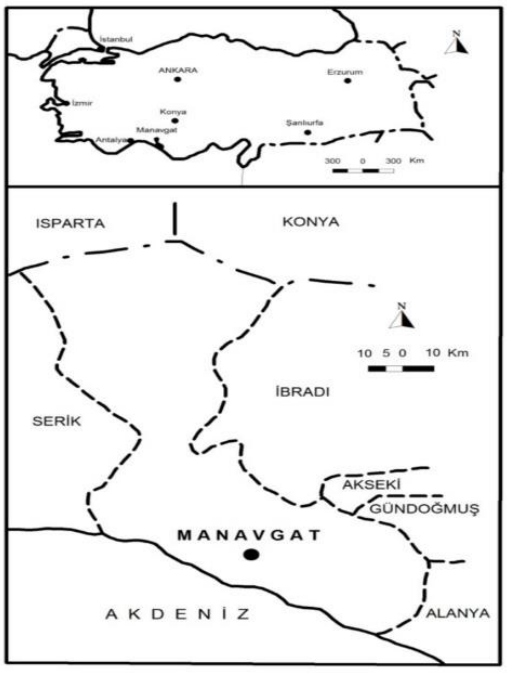
2. MANAVGAT'IN KONUMU, TARİHİ VE ALTERNATİF TURİZM BÖLGELERİ

Bu bölümde araştırmanın ana konusunu oluşturan Manavgat'ın turizm potansiyelinin ölçülmesi noktasında Manavgat'ın tarihi ve kültürel güzellikleri incelenmiştir. Özellikle turizmin 12 aya yayılması noktasında alternatif turizm faaliyetlerinin incelendiği bu bölümde, yerel halkın Manavgat'ın turizm potansiyeli ile ilgili tutum ve davranışlarına yönelik elde edilen veriler analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

2.1. Manavgat'ın Coğrafi Konumu

Manavgat Serik ilçesinin 5 km doğusundaki Köprü Çayı'ndan başlar, Alanya ilçesinin 30 km batısındaki Alara Çayı'na kadar 64 km'lik sahil şeridi ile, Kuzeyi Konya ili Derebucak ilçesine ve Isparta ili Sütçüler ilçesine, batısı, Gündoğmuş, Akseki, İbradı ve Alanya'ya kadar dayanan, güneyi ise Akdeniz ile çevrili bir turistik ilçedir (Konyalı ve Yıldız, 2010, s. 24).

Şekil 1. Manavgat'ın Lokasyon Haritası

Kaynak: Akış ve Kaya, 2018, s. 22.

2.2. Manavgat İsmi Hakkında

Anadolu'nun birçok yerleşim yerinin isim almasında Türklük ve Türk kültürü etkili olmuştur. Dolayısıyla Türk kültürünün etkisi görülmektedir. Türk adı ile anılan köyler o bölgeye ya Selçuklu ya da Türk Beylikleri dönemi yerleşen ve rençberlik (çiftçilikle uğraşan) yapan köylülere verilen ad manav, göçebeliğe devam edenlere ise yörük adı verilmiştir. Manavgat ilçesinin adı da bu şekilde oluşmuştur (Sümer, 1972, s. 174). Osmanlı belgelerinde de bölgenin ismi "Manavgad" olarak geçmektedir. Bu ad neden ya da nereden geldiyse de tarih boyunca Melas, Manava, Manavyol, Manavji, Manavjal olarak değişime uğramış ve en sonunda Manavgat ismini almıştır (Şimşek, 2012, s. 10).

Manavgat'ın Türk tarihi yaşadığı devirler hakkında bilgiler oldukça kısıtlıdır. Bundan dolayı bu yerleşim yerinin ne zaman ve kimler tarafından kurulduğu hakkında kesin bilgiler yoktur. Manavgat'ın güney tarafı ilk çağdaki adıyla Pamfilya, kuzey tarafı ise Pisildya sınırlarından oluşmaktadır. Bu bölge Türk hakimiyetine girene kadar. Bazı bazı devirlere tanık olmuştur. Bunlar (Çınar, 2016, s. 79):

- Prehistorik devir (M.Ö. ?-1800),
- Hititler Devri (M.Ö.1800-1200),
- Lydialılar Devri (M.Ö.560-546),
- Persler Devri (M.Ö.546-334),
- Makedonyalılar Devri (M.Ö.334-301),
- Ptolemaioslar Devri (M.Ö.301-218),
- Selevkoslar Devri (M.Ö.218-189),
- Bergamalılar Devri (M.Ö188-133),
- Roma Eyaleti Kilikia Devri (M.Ö.102-36),
- Amynntas Devri (M.Ö. 36-25),
- Roma İmparatorluğu (M.Ö.25-M.S.284) ve Bizans Devri'dir.

Bu bilgiler gösteriyor ki Manavgat tarihsel süreçte hep tercih edilen ve bu nedenle sık sık istilalara uğramış bir alandır. Bu sebeple içerisinde oldukça çok tarihi yapıyı bulundurmaktadır. Bu da Manavgat'ın alternatif turizm potansiyelinin ne kadar yüksek olduğunu göstermektedir.

İlk olarak Alaattin Keykubat'ın Bizans'tan bölgeyi alarak Türk topraklarına dahil etmesiyle başlayan, daha sonra Hamitoğulları ve Tekkeoğulları'nın hâkimiyetine girmiş, sonrasında 1965 yılına kadar Kıbrıs'ın hâkimiyetine giren Manavgat, daha sonrasında kahraman oğullarının hâkimiyetine girmiştir 15. yüzyılın İlk yarısında kahraman oğulları Manavgat'ı Mısır krallığına satmıştır (1425) 1462 yılında Fatih Sultan Mehmet Han'ın kahraman oğullarını yok etmesi ile Manavgat, Osmanlı egemenliğine girmiştir. Sultan Abdülmecid zamanında (1859) yapılan yeni idari düzenlemeyle Manavgat Alanya Sancağına bağlı olarak Konya eyaletine katılmıştır. Daha sonra Alanya Sancağının Antalya verilmesi ile Antalya'ya 1871 yılında bir kaza olarak bağlanmıştır. 1896 yılında bu kez Alanya kaza olarak Konya bağlanmış ve nitekim de Manavgat Alanya ile Konya bağlanmıştır (Şimşek, 2012, s. 22-24). Bu durum cumhuriyetin ilanına kadar devam etmiştir. Manavgat ve civarı yer şekilleri, iklimi ve doğal yapısı ile ilgi odağı olmuş ve güç kimdeyse onlara tabi olmak zorunda kalmıştır. En nihayetinde Türk egemenliği altına girmiş ve varlığını bir Türk şehri olarak sürdürmektedir. Tarih boyunca Manavgat'ın tüm beylikler tarafından ve imparatorluklar tarafından istenmesi, ikliminin ve yer şekillerinin önemi büyüktür (Kırtı, 1997, s. 15-17).

Tam kuruluş tarihi hakkında kesin bir bilgi olmayan Manavgat'ın, yerleşim yeri olmasının kökü 150-200 yıl öncesine dayanmaktadır. Yakın tarihe kadar şimdiki Manavgat Irmağı'nın iki yakasından oluşan bir yerleşim yeri olan Manavgat, Cumhuriyet'in ilan edilmesi ile 1923'te vilayet olan Antalya'ya bağlı bir kaza olmuştur (1924). Cumhuriyet'in ilk yıllarında su taşmalarının ve sıtma hastalığının gölgesinde kalarak çok gelişim gösterememiştir (Şimşek, 2012, s. 22-24).

Tunçdemir (1973), o zamanlardaki Manavgat hakkında bazı bilgiler vermektedir:

> *"Cumhuriyetin ilk yıllarında temeli atılan Çağlayan İlköğretim Okulu, Hafize Hatun Camii ve Hoca Mustafa Medresesi ilk toplumsal yapılardandır. Bu toplumsal yapılardan ziyade üç ağa ait konut 1-2 tane kâgir bina (kerpiçten yapılma tahta ev) ve yörüklerin kaldığı birçok çadır bulunmaktaydı. Bu dönemde köprü olmadığı için Manavgat nehrinden kayıklarla insan ve yük nakli yapılmaktaydı. Manavgat'ın tüm pis su*

giderleri Manavgat ırmağına artmaktaydı, Yörükler hayvancılıkla uğraştıkları için hayvan adamlarının (ahırların) kenarlarında gübre yığınları bulunmaktaydı bu durum sivrisinek ve karasinekten dolayı Manavgat da yaşanmaz bir hale sokuyordu. Manavgat halkının içme su kaynağı bu ırmaktı başka su kaynağı bulunmaması ve su kuyularını açılması zahmetli olacağı için halka bu ayırmaktan su temin etmek daha cazip geliyordu. İçme suyundaki kirliliği azaltmak için dönemin hükümetleri tarafından ırmağa pis su salmak yasaklanmıştır. Manavgat ırmağı bu yasaklanma ile tertemiz bir hal almış temiz bir su kaynağı olmuştur. Hatta ırmağın etrafındaki lokantalarda garsonlar müşterilerin önünde ırmağa sürahileri daldırıp müşterilere bu sudan ikram etmekteydi. 1940'lı yıllarda nüfusu 1100 civarında olan Manavgat tarımda eğitimdeki gelişmeler doğru orantılı olarak bölgesel bir gelişim kaydetmiştir. Özellikle son dönemlerde turizmin de gelişmesi ile belediyecilik anlamında da gelişmeler kaydedilmiştir. Bu gelişmelerde Türkiye'nin dört bir yanından göç almaya başlamıştır. Bu gelişmelerden ziyade devlet yatırımları artmış köprü inşası yapılmış su taşkınlarını önlemek için barajlar kurulmuş halk ekonomik ve kültürel gelişme sağlamış bunlarla birlikte Manavgat 1990'lı yıllarda olmayı bile kak eden modern bir kent olmuştur. Günümüzde alt yapı ve peyzaj çalışmaları tamamlanmış devlet kurumları tamamlanmış önemli bir turizm kenti olarak Antalya ilinin bir ilçesidir (Tunçdemir, 1973)."

2.3. Manavgat Alternatif Turizm Potansiyeli Hakkında

Manavgat'ta turizm hızla gelişmiş ve bu sebepten ötürü bölgenin tarım arazileri yerini turizm tesislerine bırakmıştır. Turizm faaliyetlerindeki gelişme bölgenin hızla nüfus almasına ve alt yapı gibi gelişmelerin hızla bölge ihtiyaçlarını gidermek için geliştirilmesine olanak sağlamıştır (Alpaslan ve Ortaçeşme, 2009, s. 170).

Şekil 2. Manavgat'ın Alternatif Turizm Değerleri Haritası

Kaynak: Akış ve Kaya, 2018, s. 24.

Manavgat toprakları birçok medeniyete ev sahipliği yapması ve doğal yapısı ile alternatif turizm bakımından birçok değere sahiptir. Bu değerler Manavgat'ın turizm potansiyeli arttırmış ve turizmde hızla bir bölgesel gelişme sağlamıştır. Manavgat'ta bulunan alternatif turizm potansiyeli olan yerler yapılar ve turistik faaliyetler sonraki başlıklarda işlenmiş ve açıklanmıştır.

2.4.Manavgat Köyleri ve Turizm Faaliyetleri

106 mahalle ve köyden oluşan Manavgat, deniz kum güneş gibi birçok yüksek turizm potansiyeli olan bu değerlerden ziyade köylerinde ve mahallelerinde alternatif turizm potansiyeli de barındıran bir ilçedir. İçerisinde önemli turizm potansiyeli barındıran köylerin en önemlileri aşağıda verilmiştir.

Ahmetler Köyü

Merkezden yaklaşık 40 km Kuzeydoğuda, 600-700 rakımında bulunan coğrafi olarak Manavgat'ın en yüksek yerleşimlerinden olan Ahmetler Köyü, günümüzde hala Türk örf ve adetlerini yaşatmaya çalışan, muhteşem doğasıyla insanı büyüleyen,

yerleşkenin altına kadar uzanan İnaltı Mağarası, Bern Sözleşmesi ile koruma altına alınmış yaban keçileri ile muhteşem bir alternatif turizm yeridir (Özberk 2016; Ergün vd., 2019, s. 42).

Aksaz Köyü

Manavgat merkezinin doğusunda ve yaklaşık olarak 10 km mesafesinde yer almaktadır. Bir bölgede Antalya'da turizm faaliyetinin oluşması ve bölgeye değer katması yine o bölgenin insanının inanç ve isteğiyle sağlanmaktadır. Bu köy de bunun somut bir örneği olarak gösterilebilmektedir. Köy sakinlerinden bir girişimcinin oluşturduğu ve turistlerin yoğun ilgi gösterdiği "West Virginia City" bu köyde bulunmaktadır. On dönümlük bir arazi üzerine kurulmuş olan bu vahşi batı mahallesi bölge halkına alternatif bir gelir sağlamakta ve bölgenin tanıtılması bakımından önem arz etmektedir. Bu vahşi batı köyünde atla gezilebilmekte ve dönem kıyafetleri giyilebilmektedir (Ergün vd., 2019, s. 44).

Belen Obası

İlçe merkezine 18 km mesafede bulunmaktadır. Manavgat'ın simgesi olan tarım ürünlerinden portakal, karpuz, susam ve buna benzer ürünlerin tanıtması ile ön plana çıkan bir köydür. Bu köyde yöresel Karpuz Festivali köy halkı tarafından yapılmaktadır. Bölge halkının en büyük geçim kaynağı tarım ve hayvancılık ayrıca festivalde insanlara ağırlayarak yöresel yiyecek ve içecekleri satarak bölge halkına bir alternatif gelir sağlamaktadır (Ergün vd., 2019, s. 46).

Bucakşeyhler

İlçe merkezine yaklaşık 10 km mesafede bulunmaktadır. Seleukale Antik Kenti bu köyün sınırları içerisindedir. Antik kentin bu bölgede bulunması bölgenin de merkeze ve turistik bölgelere yakın olmasıyla turistlerin de Antik Kenti ilgi duymasından dolayı bölgede jeep, ATV ve cabrio bus turları düzenlenmektedir. Ayrıca bölgesel ziyaretler de yapılmaktadır. Tüm bu turların ve ziyaretleri sayesinde yerel halk tarafından açılan restoran, hediyelik eşya ve bir fenerle yerel halk alternatif bir gelir kapısı oluşturmuştur (Ergün vd., 2019, s. 46-47).

Çamlıtepe

Merkezin 38 km doğusunda bulunan bu köy gizli cennet şelalesi ile ünlüdür. Önceki yıllarda sadece yerel halk tarafından ziyaret edilen bu şelale, yaklaşık on yıldır Orman Bakanlığı'ndan kiralamış ve turistik ziyaretler için piknik alanları ve restoranlar yapılarak yabancı turistleri de ağırlamaktadır. Son yıllarda oldukça popüler olan bu şelale, küçük olmasına rağmen konumu ve etrafındaki ormanlarıyla insanın büyüleyici bir güzelliği vardır. Çok sayıda yerli ve yabancı turist ağırlamakta bölge halkına ve bölgedeki yatırımcılara kazanç sağlamaktadır. Ayrıca bölgenin tanıtılması açısından önemli bir rol üstlenmektedir (Ergün vd., 2019, s. 47).

Değirmenli

İlçe merkezine kuzey yönünde 18 km mesafede bulunmaktadır. Manavgat ormanına yakın bir köy olmasıyla birlikte, alternatif bir gelir kaynağı da sunmaktadır. Köyde jeep turları ve bölgeye gelen turistlere eşekle geziler düzenlenmektedir. Bölge halkı tarafından bölgeye gelen misafirlere gözleme ve çay gibi yiyecek içecek ikramları yapılmakta ve bölge halkına kar sağlamaktadır (Ergün vd., 2019, s. 48).

Değirmen Özü

Manavgat'ın en kuzeyinde bulunan köylerden bir tanesidir. Merkeze uzaklığı 90 km civarındadır. Tarihi izler taşıyan kireç yapımı evler vardır. Uzak bir noktada bulunmasından kaynaklı bakımsız bir köydür. Köy içerisinde taş oyması kuyu, taş oyması zeytin yağ değirmeni ve birçok taştan oyma mezar vardır. Manavgat merkezden de görülebilen bir gavur evi (yalı mezarı) bulunmaktadır. Köprü Çayı bu köyün içerisinden geçmektedir ve bölgeye has gökkuşağı alabalığı bulunmaktadır. Bu alabalık cinsi, köy halkı ve muhtarlık tarafından koruma altına alınmıştır (Ergün vd., 2019, s. 48-49).

Karabük Köyü

Merkeze 50 km kadar bir mesafede bulunmaktadır. Bölge tarihi yapılara sahiptir ve bu yapıları günümüze kadar taşımıştır. Bölge halkı genel olarak tarım ve hayvancılık yapmaktadır. Köprülü Kanyon bu bölge sınırlarındadır. Alternatif turizm açısından önemli bir bölgedir. Rafting, restoran ve ev pansiyonculuğu ile alternatif bir gelir kapısı oluşturmuştur (Ergün vd., 2019, s. 52).

Odaönü Köyü

Manavgat'ın en eski yerleşim yerlerinden birisidir. Köy sınırları içerisinde Alara Çayı bulunmaktadır bu köydeki ilk yerleşim Selçuklu ve Bizans dönemine dayanır. Yaklaşık olarak 600 yıllık bir tarihe sahip bu köy, Alara Han ve Alara Kalesi'nin hemen yan komşu köyüdür (Ergün vd., 2019, s. 53).

Sırtköy

Bu köyün asıl geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Manavgat'ta defne yetiştiriciliğinde ilk akla gelen köydür. Turizm açısından ise bölgede doğa yürüyüş ve bisiklet organizasyonları yapılmaktadır (Ergün vd., 2019, s. 55).

Taşağıl Köyü

Bu köy eski yapı mimarisi ile simgeleşmiş ve içerisinde çamur harç kullanılarak yapılmış asırlık evleri ile ünlüdür. Bu evler ilçe belediyesi tarafından restore edilmiş ve turizme kazandırılmıştır. Bölgede bu mimarileri görmeye gelen yerli ve yabancı turistleri ağırlanmaktadır (Ergün vd., 2019, s. 56).

Uzun Kale Köyü

Tarihi yapısı ile ilgi çeken köy, adını içerisinde bulunan bir tarihi yapıdan almaktadır. Bu köyde İtalyan yapımı olduğu varsayılan gösterişli bir kale vardır (Ergün vd., 2019, s. 57).

Manavgat bir turizm kenti olduğu için bütün köyleri kendilerine ait bir toplumsal faaliyet oluşturup ya da bulundukları bölgenin tarihi ve mimari yapılarını turizmde değerlendirmiş, Bunu bir istihdam haline getirerek kazanç sağlamıştır.

2.5. Manavgat'ta Bulunan Akarsular

Köprü Suyu (Euremidan)

Manavgat Ovası'nı besleyen çok sayıda akarsu ve nehirlerden bir tanesi de Manavgat'ın batısında yer alan Köprü Suyu Nehri, eski adıyla Euremidan'dır (Konyalı ve Yıldız, 2010, s. 24).

Isparta Sütçüler Kasabası'ndan ilk olarak çıkan akarsu, Manavgat'a bağlı Yeşilbağ Köyü'ne uzanır. Sırasıyla Beşkonak'tan geçip Çakış Köyü'ne buradansa Denizyaka Köyü'nün içinden uzanarak Akdeniz'e dökülmektedir. Toplam 156 km

uzunlunda olan bu akarsu genel olarak kuzey-güney doğrultusunda akar. Sulama ve turistik amaçla kullanılan bir doğal nehirdir. Üzerinde genel olarak rafting sporu yapılmaktadır (Sağdıç ve Bozyiğit, 2010).

Manavgat Nehri (Melas)

Bulunduğu Manavgat Ovası'nın en önemli akarsularındandır. Eski adıyla Melas olan bu akarsu üzerinde dünyaca ünlü Manavgat Şelalesi'ni barındırmaktadır. Manavgat Ovası'nın ana yerleşim merkezi bu akarsu etrafında toplanmaktadır. Uzunluğu 84 km olan bu akarsu yaz ve kış aylarında su seviyesinin en az değişikliğe uğradığı akarsudur. Çok kuvvetli bir akıntıya sahip olan ve kaynak bakımından zengin olan bu akarsu üzerine iki adet baraj yapılmasına rağmen hala Manavgat yerleşkesinin alt seviye olduğu bölgeleri için sel baskını gibi tehditler oluşturmaktadır. Akarsuyun temiz olması bölge halkının su ihtiyacını karşılamasında önemli bir rol oynamakla birlikte Kıbrıs, İsrail ve bazı Arap ülkelerinin temiz su kaynağı için iştahını kabartmaktadır (Konyalı ve Yıldız,2010, s. 24).

Başka bir tanıma göre Manavgat'ın 3 km kadar kuzey yönünde bulunan şelale ilçenin adı olan Manavgat adını almaktadır. Fazla yüksek olmasa da geniş bir alan üzerinde görülür. Şelalenin oluşumunun doğal bir tesadüf olduğu ve yaklaşık 230 yıllık bir tarihe sahip olduğu söylenmektedir. Bugün şelalenin olduğu yer bir mağara iken Manavgat çayının bir deprem sonucu eski yatağı olan Sarılar Köyü'nün eteklerinden bu günkü yatağına kaydığı bilinmektedir (Matso Ekonomik Rapor, 2019, s. 51).

Naras Çayı (Kargı)

Özellikle çiftçilik için önemli bir akarsu kaynağıdır. Denize kadar uzanamadığı için Manavgat nehrine dökülmektedir. Çayın üzerinde Naras Köprüsü bulunmaktadır. Manavgat Barajı'ndan Side Antik Kenti'ne kadar uzanan suyolu kemerleri bu köprü üzerinden geçirilmiştir. Yakın geçmişe kadar bu köprü ulaşım için kullanılmaktaydı. Yeni araç yolu köprüsü yapılmasıyla birlikte köprü ulaşıma kapatılmış ve hala sağlam yapısıyla bölgede yapılan turistik turlarda katılımcılara sergilenmektedir (Konyalı ve Yıldız,2010, s. 122).

Beşkonak Köprülü Çay

Toros Dağları'nın vadilerinden akan suların birleşmesi ile oluşan, yamaçları çok dik olan vadilerden toplanarak oluşan ve Serik ilçesinin güney yönünden geçerek Akdeniz'e dökülen bir nehirdir. Bu nehir yamaçlardan akan sularla birlikte yer altı suları ile de beslenmektedir. Bu nehir Türkiye'nin en çok reaksiyon alan nehirlerinden olup, kıyı şeridi boyunca kaleler su kemerleri tarihi yollar üzerinde tarihi köprüler bulundurmaktadır. Bu eserler genel olarak roma mimarisinin izlerini taşımaktadır. Bu eserler Köprülü Kanyon'un ne kadar önemli bir turizm bölgesi olduğunu tanımlamaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021).

Köprülü Kanyon'a gelmeden hemen 19 km aşağı tarafta rafting botlarının kamyonlara rafting yapanların ise otobüslere bindirildiği yer görünür. Kanyonun suyu burada nehir azı genişlediği için yavaşlar. Kanyonun bazı noktaları 40 50 metre uzunluğa ulaşan uçurumlar bulunmaktadır. Bu uçurumlardan akan ve etrafındaki kayalıklara çarparak etrafa serpilen sular fantastik bir görünüme sahip küçük şelaleleri oluşturmaktadır. Kanyonu günde binlerce yerli ve yabancı turist ziyaret etmektedir (Konyalı ve Yıldız, 2010, s. 25).

Sağırin Çayı

Topal ceviz ve cerle derelerinin birleşmesi sonucu oluşan ve köprü çayına dökülen bir akarsudur (Konyalı ve Yıldız, 2010, s. 25).

Nifrit Çayı

Manavgat Nehri'nin doğusunda bulunan Seydiyeler-Espiyeler köylerinin vadilerinden akan suyu Nifrit Çayı toplar ve suyu Karpuz Çayı'na döker (Konyalı ve Yıldız, 2010, s. 25).

Karpuz Çayı

Nifrit Çayı'ndan sonra gelinen noktadır. Manavgat ve Kızılot arasında sınır noktasıdır. Ortalama 36 km uzunluğa sahiptir. Başlangıç noktası Akseki'ye kadar dayanan bu güzel su kaynağı 36 km boyunca diğer su kaynaklarını da bünyesine katarak denize kadar ulaşır (Konyalı ve Yıldız, 2010, s. 25).

Toros Dağları'nın iki ayrı noktasından doğan ve bünyesine birçok akarsuyu katan bu çay Manavgat Ahmetler köyünün semalarından iki ayrı kol olarak akar ve kızıl ot turizm merkezinde birleşerek Akdeniz'e dökülmektedir. Karpuz Çay'ı düzensiz rejime sahiptir. Özellikle de çok yağış alan ekim- nisan ayları arasında akarsuda su taşkınları meydana gelmektedir. Bu su taşkınları karpuz çayının son akidenize dökülmeden hemen önceki durağı Kızılot turizm merkezine tarımsal ve yerleşmelere zarar vermektedir. Bu akarsu üzerinde sel ve taşkınları önleyecek herhangi bir tesis bulunmamaktadır. Debisi kış aylarında yükselen bu çayın yaz aylarında ise yer yer çay yatağının alt tabakasından sızıntılarla aktığı görülmektedir. Karpuz Çayı'nın doğu kolu üzerinde bir çağlayan bulunmaktadır ve turizm için ilgi çekici bir özelliğe sahiptir turizm için değerlendirilmesi gereken bir çağlayandır (Ak, 2019).

Alara Çayı

Manavgat ilçesine bağlı olan Köprülü Köyü'nde bulunan yamaçlardan doğan 70 km boyunca uzanan ve üzerinde Selçuklu Dönemi'ne ait olduğu bilinen tarihi yapılar bulunduran bir yerdir. Bu tarihi yapılardan 2 tane köprünün günümüzde hala varlığını sürdürdüğü bilinmekte ve üzerinde tekne turları yapılmakta, birçok bölgesinde balık çiftlikleri bulunmaktadır. DSİ'ye ait sulama kanallarına su kaynağı sağlayan ve Manavgat Boztepe köyünün hemen yanından denize dökülen önemli bir akarsu kaynağıdır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021).

Alara Çayı da Karpuz Çayı gibi düzensiz bir akıntıya sahiptir. Özellikle kış aylarında taşkın ve kıyı erozyonuna sebep olmaktadır. Alara çayı üzerinde herhangi bir baraj yoktur fakat yapılması gündemedir (Ak, 2019).

Manavgat oldukça çok akarsuya sahiptir. Buda Manavgat'ın turizm değerlerine alternatif aktiviteler katarak turizmde çeşitliliği arttırmaktadır. Bu alternatiflere Tekne turları, Su sporları, Kano gezileri, Su altı dalışları, Avcılık bunlara örnek olarak verilebilir.

2.6. Manavgat Gölleri ve Şelalesi

Manavgat'ta üç adet göl bulunmaktadır. Bunlar Titreyen Göl, Oyma Pınar Baraj Gölü ve Manavgat Baraj Gölü'dür.

Titreyen Göl Sorgun

Titreyen Göl çok zengin bir doğal güzelliğe sahiptir. Sorgun Ormanı diye adlandırılan Titreyen Göl'ün etrafını sarmış olan orman dünyada nadir olan umur ormanlardan bir tanesidir. Yetiştirme ormanlarla elde edilemeyecek estetik bir güzelliğe sahip çam ağaçlarıyla donatılmış bir ormandır. Anıt niteliği taşıyan birçok fıstık ve kızıl çam olarak adlandırılan çam ağaçlarına sahiptir. Altı tanesi endemik 411 bitki türüne ev sahipliği yapmaktadır. Bu özelliğinden dolayı ülkemiz sınırlarında bulunan önemli alanlardan bir tanesi de Sorgun Bölgesi'dir. Bu bölgenin etrafı Manavgat Irmağı, Akdeniz ve Titreyen Göl gibi su kaynakları ile çevrilidir. Titreyen Göl, Sorgun Çamlığı adı verilmiş olan bu bölgenin ortasında yer almaktadır ve bu alanı ikiye bölmektedir. Akarsu göl ve deniz gibi sulak alanların çok olduğu bir bölgede ekosistem çeşitliliğinden dolayı birçok yabani hayatı oluşturan türlerle doludur. Bu ormanın etrafındaki su kaynaklarında 196 farklı kuş türü tespit edilmiş ve Kültür ve Turizm Bakanlığı bölgeyi 1.derece sit alanı olarak tanımlamış ve korumaya almıştır. Bu destinasyona sahip olan bu bölgede 30.000'in üstünde yatak kapasitesi bulunmaktadır bölge Alternatif turizm çeşitliliği bakımından oldukça önemli bir bölgedir (Derman ve Keleş, 2017, s. 430).

Manavgat'ın Sorgun Bölgesi'nde bulunan göl, doğal bir göl olma özelliğini hala korumaktadır. Hatipler Köyü'nden gelen su kaynağı ile etrafındaki bol yağış alan ormanlardan gelen su akıntıları ile beslenmektedir. Etrafını otellerin ve alışveriş merkezlerinin çevirdiği göl, denize oldukça yakın bir konumda olmasıyla bir turizm merkezi haline gelmiştir. Ayrıca kuş göçleri bakımından bu göl, Türkiye'nin hatta dünyanın sayılı göllerinden birisidir. İçerisinde Karabatak'tan Pekin Ördeği 'ne kadar birçok su kuşunun uğrak noktasıdır. Etrafında çok sayıda turizm işletmesi ve konaklama tesisi bulunmasından dolayı kuş göçündeki etkinliğini geliştirememektedir. Göl manzara ve doğa fotoğrafçılığı açısından da önem arz etmektedir (Ak, 2019).

Manavgat Irmağı'na çok yakın olan bu gölün, su besin kaynağı olarak Manavgat Irmağı ile hiçbir bağlantısı yoktur. Gölün temizliği için mevcut belediye başkanının talimatıyla göle deniz suyu basan bir tesis yapılmıştır. Bölge belediyesi

bu gölü koruma altına almak için gerekli çalışmaları yapmaktadır fakat geliştirilmesi gerekmektedir.

Oyma Pınar Baraj Gölü

Adı üzerine Manavgat'ın Oyma Pınar Barajı'nın yapımından sonra 1984 yılında barajın bitimi ile kurulan baraj duvarının üzerinde su tutması sonucunda oluşmuş bir göldür. Üzerinde tekne turları, balıkçılık, etrafında muhteşem manzaralı restoranları, çevresinde yapılan jeep ve otobüs safarileri ile önemli bir turizm merkezidir. Ayrıca Manavgat ve çevre illere tatlı su kaynağı sağlamaktadır. Barajın hemen alt tarafında kurulan elektrik tesisinin elektrik üretme kaynağı görevini de yerine getirmektedir (Konyalı ve Yıldız, 2010, s. 26).

Manavgat Baraj Gölü

Oyma Pınar Baraj Gölü ile Manavgat şehir merkezinin arasında bulunan bu baraj gölü, Oyma Pınar Barajı'nın 2 km alt tarafında çok geniş bir araziye sahiptir. Bu baraj gölünün yapılma amacı, Oymapınar Barajı'na destek olmaktır. Bu baraj gölü de Oyma Pınar Baraj Gölü gibi alternatif turizm kaynaklarına ev sahipliği yapmaktadır. Üzerinde balıkçılık, tekne turları, yöresel restoranlar balık çiftlikleri bulundurmaktadır. Ayrıca bu göl, tarımsal faaliyetlerin yapılmasında önemli bir su kaynağı ve Manavgat'ın da en büyük gölüdür (Konyalı ve Yıldız, 2010, s. 26).

Manavgat ve Oymapınar barajı gölleri bölgeye hem elektrik enerjisi sağlamakta hem de Manavgat merasının tarımda kullanılmasını sağlamaktadır. Bu göllerden Manavgat ırmağı ve kargı çayı üzerinden tarım arazilerine su taşınmaktadır. Manavgat'ta tarımcılığın gelişmesini sağmaktadır. Ayrıca bu üç gölümüzde çeşitli faaliyetlerle turizmde kullanılmaktadır.

Manavgat Şelalesi

Manavgat Nehri'nin en büyük su kaynağı olan Oyma Pınar Barajı'na suyun asıl geldiği yer Akseki ilçesine bağlı Cevizli Mahallesi'dir. Bu mahallede Akdağ ve Beyşehir Gölü'nün güneyindeki dağlardan çıkan kaynak suları gelmektedir Manavgat Nehri Manavgat ilçesinin içinden geçerek boğaza adı verilen yerden Akdeniz'e dökülür. Denize döküldüğü yerin yaklaşık 25 km yukarıda Oymapınar Barajı bulunmaktadır. Baraja yaklaşık 10 km aşağısında ise Manavgat Barajı yer

almaktadır. Manavgat Barajı'yla Manavgat Şelalesi'nin kuş uçuşu mesafesi ise 6 km'dir. Bu şelale Antalya'nın 72 km doğusunda Manavgat ilçesinin ise 3 km kuzeyinde yer almaktadır. Çok yüksek bir uçuşa sahip şelale değildir, ortalama 3-4 metrelik bir falezlerden düşme ile meydana gelir, fakat ırmak sularının geniş bir alandan yüksek bir debiyle akması muhteşem bir manzara oluşturmaktadır. Bu Manavgat Şelalesi'nin ortalama su yoluyla 2 km aşağısında yine halk arasında Küçük Şelale adı verilmiş bir şelale daha bulunmaktadır. Bu şelale yüksekten aşağı dökülmese de bir çağlayan özelliği ile güzel bir manzara sergilemektedir. Manavgat Nehri üzerinde yapılan tur tekneleri bu şelaleye kadar gelip daha sonrasında minibüsler aracılığıyla Manavgat Şelalesi'ne turlar düzenlenmektedir (Balık ve Muslu, 2016, s. 261-262.

Manavgat şelalesi günümüzde turizm faaliyetlerinde kullanılmaktadır. Her gün binlerce kişi tarafından ziyaret edilmektedir. Yerli ve tabancı tur şirketleri bu şelaleye tur düzenlemektedir. Ayrıca içerisinde lokanta ve alışveriş mağazaları vardır. Girişler ücretlidir.

2.7. Düzenlenen Turlar

Manavgat ırmağında ve Manavgat'ın Akdeniz kıyılarında özel (vip) turlardan hariç dört ana tur programı bulunmaktadır. Bu programlar;

Şelale Turu

Manavgat şehir merkezinde bulunan sarı köprü diye tabir edilen şehrin ana caddesi üzerindeki köprüde satışı yapılan ve küçük yelkensiz ve direksiz tur tekneleriyle alınan turistler Manavgat küçük Şelale bölgesine kadar tekneler ile daha sonrasında minibüslerle Manavgat şelalesi ne kadar gidebilmektedir.

Boğaz Turu

O boğaz diye tabir edilen nokta Manavgat Irmağı ile Akdeniz'in buluşma noktasıdır. Bu bölgeye düzenlenen turlar Şelale turlarına nazaran biraz daha uzun sürmektedir bundan dolayı yemekli tur şeklinde yapılmaktadır. Manavgat Irmağı ile Akdeniz'i birbirinden ayıran yaklaşık 15 metrelik bir kumsal olması ve bu kumsalın 1 km'ye yakın bir uzunluğa sahip olması bu bölgeyi o olağanüstü güzel kılmakta ve

yerli ve yabancı turistlerin oldukça ilgisini çekmektedir. Bu bölgede insanlar aynı anda hem tatlı suya hem tuzlu suya girebilmektedir.

Karaburun Turu

Karaburun turu Manavgat nehrinden veya Side limanından hareketlenen teknelerin Alanya istikametine doğru 20 ile 25 km arasında kıyı şeridine paralel bir şekilde hareket ederek zindan adası dinlen Karaburun mevkiinde bulunan adaya seyahat etmesi ile konuşmaktadır. Bu bölgedeki su oldukça berrak ve temizdir. Bu bölgede öğlen yemeği ve yüzme molası verilmektedir. Adadaki Taşlar oldukça sivri ve tehlikelidir. Adanın daha önce hapishane olarak kullanıldığı bilinmektedir.

Side-Manavgat Turu

Günü birlik turların arasında en çok rağbet gören turlardan bir tanesidir genelde Side Antik Kent bölgesinden alınan turistlerin Manavgat'ı ırmağında günübirlik yemekli saati ile oluşmaktadır özellikle pazartesi ve perşembe günleri daha çok rağbet görmektedir sebebi de Manavgat da bugünlerde halk pazarının kurulmasıdır. Bu turun tam tersi olan Manavgat Irmağından Kalkan ve Side Antik Kenti'nde mola verip turistlerin alışveriş yapmasını sağlayan ve Antik Kenti gezmesini sağlayan turlarda yapılmaktadır (Balık ve Muslu, 2016, s. 266).

Manavgat'ta bu kadar tekne turu düzenlenmesi aslında iki özelliği temsil etmektedir: 1) Manavgat'ta bu alanlara ilgi duyan yerli ve yabancı turistlerle birlikte bu alanlara yatırımlarında oldukça çok olduğu anlaşılmaktadır. 2) Manavgat'ta bu turların yapılmasını sağlayacak alt yapı çalışmalarının bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışmalar tur büroları, limanlar ve tur organizasyonlarıdır.

2.8. Manavgat Yaylaları

Göktepe, Merdivenli, Ağaç Tepesi, Dumanlı, İbek, Yenice Pazar, Akdağ, Toka, Ketenli, Mezgit, Çata Yağı, Sülek isimlerinde yaylalar mevcuttur. Manavgat'ta bu bölgelere özel ve grup turları yapılmakta ve yaylalar turizm için bir gelir kaynağı olmaya başlamıştır. Manavgat yaylalarında genellikle küçükbaş (koyun, keçi) hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. Yaylada yaşayan kesimler Manavgat halkı tarafından yörük ismi ile adlandırılmaktadır. Yörükler, yürüyen, gezen, göçebe demektir. Yörük: yörümek fiilinden türemiş olup, Anadolu'ya gelip yurt tutan

göçebe Oğuz Boylarını (Türkmenleri) ifade eden bir kelimedir. Yerleşim yeri olmayan konan göçen fakat genellikle alışkanlık edindikleri yaylak, kışlak ve konak yerleri olan ve hayvancılıkla uğraşan topluluklardır (Doğan ve Doğan, 2005, s. 16-17).

Yörüklerin yaşam şekilleri turistlerin çok ilgisini çekmektedir. Bu ilgi hem yayla halkına hem de yaylalara tur düzenleyen şirketlere gelir kaynağı olmaktadır. Aynı zamanda bu turlar ülkeye döviz girdisinden ziyade öz kültürümüzün tanıtımında da oldukça etkili bir kanaldır.

2.9. Manavgat'taki Antik Kentler

2.9.1. Side Antik Kenti

Manavgat'ın en güneyinde yer alan Side Antik Kenti günümüzde Selimiye Mahallesi'nde bulunmaktadır. Selimiye'nin günümüzdeki popüler ismi de Side'dir. Side tam anlamıyla bir liman kentidir. Side bir yarımada üzerine kurulmuş kara ve deniz suları ile kuşatılmış denizi olan tarafında ise bir ticaret limanıyla önemli bir yapıya sahiptir (Knoblauch, 1977). Bu kent adını antik öğren yerlerde sıklıkla bahsedilen nar bitkisinden aldığı düşünülmektedir (Nollé, 1993, s. 38; Hellenkemper-Hild, 2004, s. 373). Antik kentin en önemli tanrıları Apollon ve Athenadır. Kentin hemen burun kısmında Apollon adında bir üç direkli bir anıtı vardır. Kuruluş tarihi milattan önce yedinci yüzyıla kadar uzanan liman kenti tarih boyunca bu bölgede hakimiyet sürmüş olan imparatorlukların ve kültürlerinin izlerini taşımaktadır. Side Antik Kenti'nde özellikle Yunan Roma ve Bizans kültürleri birbiri adına kesintisiz bir şekilde devam etmektedir (Strabon, 1993, s. 196.) Tarih boyunca Lidya, Pers Roma gibi birçok imparatorluk tarafından ele geçirilmiştir. 12. yüzyılda Selçuklu hâkimiyetine, 1462 yılından itibaren ise Osmanlı egemenliğine girmiştir. 1890 yılında Abdül Hamit tarafından Girit Adası'ndan Türkler buraya yerleştirilmiş ve Selimiye adı altında bir köy kurulmuştur (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021).

Manavgat'ın hatta Türkiye'nin en önemli turistik bölgelerinden olan Side Antik Kenti, bütünü ile roma eserleri ile donatılmış içerisinde roma dönemine ait tapınaklar, amfiler, mezarlar, heykeller barındıran bir liman kentidir. Manavgat turizmi için bir simge halini alan Apollon Tapınağı günümüzde milyonlarca yerli ve

yabancı turisti ağırlamaktadır (Konyalı ve Yıldız, 2010, s. 147). Kentin asıl olarak Anadolu halkları tarafından kurulduğu ve balkandan gelen hakların da Anadolu haklarının dillerini kabul ettiği bölgede bulunan yazıtlar ve belgelerden (Side paraları) anlaşılmaktadır (Nollé, 1993, s. 46).

Side'de Bulunan Tarihi ve Turistik Yerler

Turizm sektörünün en önemli ziyaretçi kaynağı tarihi ve turistik yerlerdir Side Antik Kenti de bu değerler bakımından oldukça cazip bir merkezdir bölgede bulunan tarihi eserler ve bölgenin denizle birbirini kucaklayan o muhteşem ambiyansından ötürü Bu kent oldukça ilgi görmektedir bu kentte en çok ilgi çeken yapılar şunlardır: "Büyük Kent Kapısı, Su Kemerleri, Anıtsal Çeşme, Anıtsal Kütüphane, Bakış Tapınağı, Tiyatro, Liman Hamamı, Apollon Tapınağı, Athena Tapınağı, Side Limanı, ve Side Müzesi'dir" (Aydınözü, 2004, s. 84-85).

Side Müzesi

Side Müzesi aslında bir Roma hamamının restore edilmiş halidir. Müze ziyaretçilerini bu hamamda karşılamaktadır. Bu restorasyon yüksek mimar Ragıp Devrez ve eşi tarafından yapılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde bir köyde açılmış ilk müze olma unvanına sahip olan Side Müzesi 1962'de ziyaretçilerine kapılarını açmıştır. Müze içerisinde Roma ve Bizans Dönemi'nden kalmış lahitler, kabartmalar, heykeller, sikkeler vb. tarihi kalıntılar bulunmaktadır. Side Antik Kenti'nin içerisinde bu kadar çok tarihi kalıntı bulunmaktadır ki müzeye sığdırılamayan eserler müze avlusunda sergilenmektedir. Roma ve Bizans Dönemi'ne ait kültürel yaşamı tamamen anlatabilen müze, özellikle sezonun yüksek olduğu yaz aylarında günlük on binlerce yerli ve yabancı turistleri ağırlamaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021).

Side Apollon Tapınağı

Roma barış olarak bilinen bir dönem içerisinde inşa edilmiş olan iki tapınaktan birisi Apollon Tapınağı'dır. Tapınak ismini ışık, sanat ve güzellik tanrısı olarak bilinen Side'nin baş tanrısı Apollon'dan alır. Roma mimarisine ve planına uygun bir biçimde yapılan bu tapınak büyük sütunlardan oluşur bu sütunlar günümüzde restore

edilmiştir tarihi kalıntılarıyla birlikte görülmeye değer Side kentinin eşsiz manzarasında Bulunan bir tapınaktır (YÖRÜK,2017, s.26)

Side antik kenti son yıllarda o kadar çok tınılır hale geldi ki, kovid19 pandemide bile günlük binlerce turisti ağırlamıştır. Kentin girişi yaklaşık olarak 600-700 metre ileriden araç trafiğine kapalı olduğu için belediyeye ait traktörler ve bu traktörlere ait kabinlerle yolcu transferi yapılmaktadır. Hemen kentin alt tarafındaki limandan günlük ve saatlik tekne turları çıkmaktadır. Akşamları gün batımında denizden eşsiz bir manzara sunmaktadır, bu sebeple' de turistlerin istekleri ile gün batımı turu düzenlenmektedir. Kente gece kulüpleri ve alış veriş mağazaları ile birlikte belediyeye ait sahil ve vitamin bar mevcuttur. Bu bar ve sahillerden şezlong kiralayabilir ve yiyecek ve içecek satın alabilirsiniz.

2.9.2. Lyrbe (Selaukeia) Antik Kenti

Manavgat'ın sahilden kuzey yönünde, Oymapınar alternatif turizm bölgesine giderken, bucak mahallesinin hemen üst tarafında bulunmaktadır. Antik kente giriş ücretsiz olup içinde bulunduğu ormanlık alan serbest bir dolaşıma sahiptir. Günlük jeep safarileri düzenlenmektedir, özellikle turizmin aktif olduğu yaz aylarında binlerce yerli ve yabancı turistti ağırlamaktadır. Bölge kalkınmasına önemli bir katkıda bulunmakla beraber bölge halkına da istihdam sağlamaktadır (Sobota-Miszczak, TY).

Lyrbe (Seleukeia) Antik Kenti'nin Stadiasmus Maris Mayni isimli kitaba göre ilk adı Seleukeia'dır. Fakat günümüzde bulunan ve kentin Side diliyle yazılmış bir yazıtında söz edilen kutsal alana dayanarak bir dağ kenti kimliğiyle eski bir Pamfilya kenti olan Lyrbe olması gerektiği, Seleukeia'nın Manavgat Çayı ile ulaşılabilen başka bir noktada bulunması ve liman kenti olması gerektiği kanısı ağırlık kazanmıştır. Bu yüzden kent her iki isimle de anılmaktadır (Antalya Gezi Rehberi, 2021).

Manavgat merkeze yaklaşık olarak 12-13 km arasında bir mesafededir. Manavgat'ın Bucak şeyhler mahallesinin sınırları içerisinde yer alır. Bu mahallenin 5 km kuzeyinde kalır. Bu antik kent yüksek bir alana kurulmuştur. Bu nedenle hem kurumsal olarak hem de şehir yapısı olarak Pamphylia Kentlerinin en ayrıcalıklı

kentidir. Kentin etrafına derin setler kazılmış ve kentin şehre açılan bir kapısı bulunmaktadır. Bu kapı dışında kalan yerler sularla çevrilmiştir. Kente giriş sağlayan bu kapı, kent merkezine (Agora) açılmaktadır. Seleukeia Antik Kenti'nin Agorasında bulunan yapıların Roma İmparatorluğu'nun erken döneminden Bizans'ın son dönemine kadar kullanılmış ve bazı yenilemeleri ve onarımlara uğramıştır. Agora'da bir tane küçük mekân vardır. Bu mekânın girişi kemer şeklindedir bu mekânın içerisinde mozaiklerden elde edilen bilgilere göre kütüphane olarak kullanıldığı bilgisine ulaşılmaktadır. Agora'nın kuzey kısmında bir tapınak vardır. Batı kısmında ise yan yana inşa edilmiş Roma hamamları vardır. Hamamların kuzey batısında ise Bizans'a özgü mezarlık kilisesi vardır (Antalya Gezi Rehberi, 2021).

Kentin içinde ayrıca sarnıçlar, lahitler ve su kaynaklarının önü taşlarla bloklaşmış havuzlar vardır. Bölgede ele geçirilen kalıntı ve mozaikler günümüzde Antalya Müzesi'nde ziyaretçilere sergilenmektedir. Seleukeia Antik Kenti, günümüzde görkemli ve gizemli bir şekilde tarihin izlerini ziyaretçilere aktarmaya devam etmektedir. Yerel turistik işletmeler tarafından bölge jeep safari, cabrio bus safari gibi turistik seyahatler ve aktiviteler düzenlenmektedir. Yerli halk tarafından iç turizm faaliyetlerine katılan yerli turistlere de bölgeyi ziyaret etmeleri tavsiye edilmektedir. Bu neticeler sonucunda Seleukeia Antik Kenti, özellikle yüksek turizm sezonlarında her gün binlerce yerli ve yabancı turist ağırlamaktadır.

Bu antik kent çevre köylere ve mahallelere tur şirketlerinin tur organizasyonu düzenlemesi sağlamaktadır. Bölge halkı bu turlara karılan turistlere hem geleneksel kültürlerini hem de ürünlerini sunarak hem istihdam ve kazanç sağlamaktalar hem de Türk örf ve adetlerini tanıtmaktadırlar.

Bölge bilinçsiz bireyler tarafından talan edilmekte tarihi yapılara boyalarla yazı ve şekiller çizilmekte, defineciler tarafından da sürekli kazı ve yıkımlara maruz kalmaktadır. İlgili kurumların korumasını ve bölgeyi turizme yakışır bir hale getirmesini beklemektedir.

Tüm bunlara ek olarak Manavgat'ta birçok organizasyon bulunmaktadır. Özellikle son yıllarda Manavgat Belediye başkanı Şükrü Sözen'in yapmış olduğu

yatırımlarla sosyal, kültürel ve sportif alanlarda festivaller ve organizasyonlar düzenlenmeye başlanmıştır.

Manavgat'ta yapılan festivaller ve etkinlikler (festival.com.tr):

- Motosiklet Festivali
- Manavgat Barış Suyu Kültür, Sanat, Turizm ve Gençlik Festivali
- Side Dünya Müzikleri Festivali
- Manavgat Yağlı Pehlivan Güreşleri
- Manavgat Bisiklet Festivali
- Dragon Kano Şenlikleri
- Uluslararası Manavgat Halk Dansları Festivali

Manavgat belediyesi yapmış olduğu bu yatırımlarla bölge ye bir dinamizm katıyor halkın ve turistlerin katılımıyla oldukça eğlenceli vakitler geçiriliyor. Bu festivaller aynı zamanda bölgenin tanıtılması ve pazarlanması açısından da oldukça büyük bir önem arz ediyor.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. METODOLOJİ

Metodoloji bölümünde araştırmanın amacı, önemi, katkıları, evreni ve örneklemi, kullanılan ölçeğe ve yerel halkın demografik özelliklerine dair bilgiler, Manavgat'ın turizm potansiyelinin ölçülmesi noktasında araştırmanın ana değişkenlerinin (doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler, topluma bağlılık, turizm gelişimine katılıma yönelik tutum, potansiyel turizm etkilerine karşı tutum, turizmin gelişimine yönelik tutum, farklı turizm türlerine yönelik tutum) birbirleri ile olan ilişki ve etki durumları, demografik değişkenlere göre anlamlı fark ortaya konulup konulmadığı SPSS 21.0 programıyla analiz edilerek elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

3.1. Araştırma Amacı, Önemi ve Sağlayacağı Katkılar

Bu çalışma Manavgat turizm bölgesinin turizm potansiyelinin incelenmesini ve turizmin yerel halk tarafından nasıl algılandığı, turizmin geliştirilmesi konusunda yerel halkın görüşleri, tutumları ve isteklerini ortaya koymak amacıyla yürütülmektedir.

Gelişmekte olan birçok ülke için turizmden elde edilen gelir, ülkenin ekonomik kalkınmasında, büyümesinde son derece etkilidir. Özellikle tarım ülkesi durumunda olan ülkeler için turizmin ekonomik yararı daha etkilidir. Ülkenin döviz geliri elde etmesi için turizm sektörünün geliştirilmesi gerekmektedir. Manavgat'ın sahip olduğu turizm potansiyelinde hangi turizm çeşidinin nasıl geliştirileceği hususu yerel halkın gözüyle değerlendirilmesi son derece önemlidir. Bu sebeple tezin öncelikli amacı Manavgat'ın turizm potansiyelini incelemek ve bu bölgeler ile ilgili yerel halkın düşünceleri doğrultusunda bölgenin değerlendirilmesinin sağlanmasıdır.

Turizm 20. yüzyılın en önemli sektörlerinden birisidir. Gelecek dönemlerde önemini gittikçe artıracağı öngörülmektedir. Turizm bölgesel kalkınmada da önemli bir unsurdur. Turizmi sadece yeme içme sektörü olarak sınırlandırmak yanlış olmaktadır. Turizm yeme içme ve konaklama işletmelerinin yanı sıra, mal ve hizmet alımları ile oldukça büyük ve komplike bir sektördür. Bu sebeple turizmin geliştirilmesi gerekmektedir. Turizmin daha fazla geliştirilmesi bu bölgeye yeni

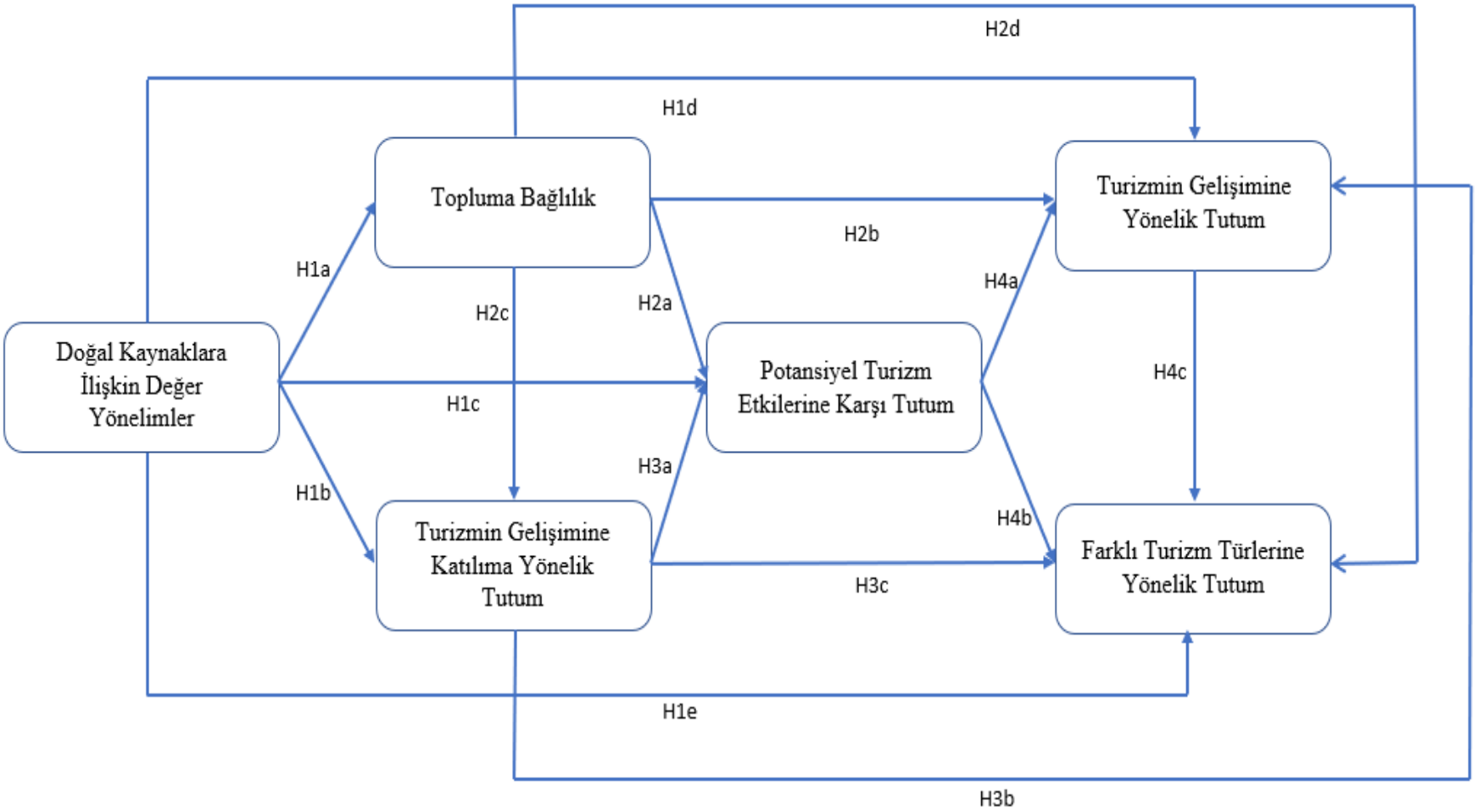
kaynakların, iş sahalarının ve istihdam alanlarının artması ile bölge ekonomisinin daha da artmasını sağlayacaktır. Turizmin geliştirilmesi için turistlerin görüşlerinin alınması gerekmektedir. Turistlerin talepleri doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesi, turizm olanaklarının geliştirilmesi Manavgat'ın turizminin geliştirilmesini sağlayacaktır. Manavgat'ın turizm pazarından daha yüksek pay almasında yapılacak araştırmalar önemlidir. Ayrıca turizmin, olumlu toplumsal ve kültürel etkileri bulunmaktadır. Yerli ve yabancı turistlerin Manavgat'a olan ilgileri ve ilgilerinin sürekliliği konusunda, turizmin toplumsal ve kültürel etkileri konusunda araştırmalar yapılmalıdır.

Bu araştırmanın amacı Manavgat'ın sahip olduğu turistik değer ve unsurlarının, yerel halk tarafından nasıl algılandığını belirlemek, memnuniyet ve memnuniyetsizlikleri öğrenmek ve turizmim çeşitlerindeki talebi öğrenmektir. Manavgat'ın alternatif turizm potansiyelinin yerel halkın bakış açısı ile tespit edilmesi turizm endüstrisi için faydalı olacaktır.

Yerel halkın Manavgat'ın sahip olduğu turistik değer ve unsurlarının incelenmesi ve turizmin yerel halk tarafından nasıl algılandığı, turizmin geliştirilmesi konusunda yerel halkın görüşleri, tutumları ve isteklerini ortaya koymak amacıyla araştırmanın hipotezleri ve modeli oluşturulmuştur.

Yapılan literatür taraması sonucunda, Doh (2006) çalışmasından alınan ölçek başta olmak üzere, Yalçın (2013), Üner ve Güzel-Şahin (2016), Akış ve Kaya (2018), Tunç (2018), Keleş (2021), Erul ve Uslu (2022)'nun Manavgat'ın alternatif turizm kapsamında turizm potansiyelini ölçmeye çalıştıkları çalışmalarından yola çıkılarak hipotezler (H1, H2, H3, H4, H5, H6, H7, H8) oluşturulmuştur.

Şekil 3. Araştırma Modeli

Araştırma modeli doğrultusunda; doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler, topluma bağlılık, turizm gelişimine katılıma yönelik tutum, potansiyel turizm etkilerine karşı tutum, turizm gelişimine yönelik tutum ve farklı turizm türlerine yönelik tutum ile ilgili ilişki ve etki hipotezleri şu şekilde oluşturulmuştur:

H_1: Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile diğer değişkenler arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

H_{1a}: Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile topluma bağlılık arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

H_{1b}: Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile turizm gelişimine katılıma yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı ilişki bulunmaktadır.

H_{1c}: Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile potansiyel turizm etkilerine karşı tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

H_{1d}: Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile turizmin gelişimine yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

H_{1e}: Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır

H_2: Topluma bağlılık ile diğer değişkenler arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

H_{2a}: Topluma bağlılık ile potansiyel turizm etkilerine karşı tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

H_{2b}: Topluma bağlılık ile turizmin gelişimine yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

H_{2c}: Topluma bağlılık ile turizm gelişimine katılıma yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı ilişki bulunmaktadır.

H_{2d}: Topluma bağlılık ile farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

H_3: Turizm gelişimine katılıma yönelik tutum ile diğer değişkenler arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

$H_{3a:}$ Turizm gelişimine katılıma yönelik tutum ile potansiyel turizm etkilerine karşı tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

H_{3b}: Turizm gelişimine katılıma yönelik tutum ile turizmin gelişimine yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

H_{3c}: Turizm gelişimine katılıma yönelik tutum ile farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

H_4: Potansiyel turizm etkilerine karşı tutum ile diğer değişkenler arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

H_{4a}: Potansiyel turizm etkilerine karşı tutum ile turizmin gelişimine yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

H_{4b}: Potansiyel turizm etkilerine karşı tutum ile farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı ilişki bulunmaktadır.

H_5: Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler, diğer değişkenler üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

H_{5a}: Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler, topluma bağlılık üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

H_{5b}: Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler, turizm gelişimine katılıma yönelik tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

H_{5c}: Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler, potansiyel turizm etkilerine karşı tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

H_{5d}: Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler, turizmin gelişimine yönelik tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

H_{5e}: Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler, farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır

H_6: Topluma bağlılık, diğer değişkenler üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

H_{6a}: Topluma bağlılık, potansiyel turizm etkilerine karşı tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

H_{6b}: Topluma bağlılık, turizmin gelişimine yönelik tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

H_{6c}: Topluma bağlılık, turizm gelişimine katılıma yönelik tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

H_{6d}: Topluma bağlılığın, farklı turizm türlerine yönelik tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

H_7: Turizm gelişimine katılıma yönelik tutum, diğer değişkenler üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

H_{7a}: Turizm gelişimine katılıma yönelik tutum, potansiyel turizm etkilerine karşı tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

H_{7b}: Turizm gelişimine katılıma yönelik tutum, turizmin gelişimine yönelik tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

H_{7c}: Turizm gelişimine katılıma yönelik tutumun, farklı turizm türlerine yönelik tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi bulunmaktadır.

H_8: Potansiyel turizm etkilerine karşı tutum, diğer değişkenler üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

H_{8a}: Potansiyel turizm etkilerine karşı tutum, turizmin gelişimine yönelik tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

H_{8b}: Potansiyel turizm etkilerine karşı tutum, farklı turizm türlerine yönelik tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir.

3.2. Araştırma Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Antalya'nın yerel halkı oluşturmaktadır. Örneklemini ise Manavgat'ın yerel halkı oluşturmaktadır. Antalya'nın 2021 verilerine göre nüfusu 2.619.832, Manavgat'ın nüfusu ise 245.740 kişiden oluşmaktadır.

Araştırma kapsamında basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Yüz yüze elde edilen uygulamasında 400 ankete ulaşılmıştır. Tüm verilerle karşılaştırıldığında veri setine uymayan verilerin yer aldığı 7 anket araştırmaya dahil edilmemiş ve analizler 393 anket üzerinden yapılmıştır.

Tablo 4. Farklı Evrenlere Dair Kabul Edilebilir Örneklem Büyüklükleri

Evren	Gerekli Örneklem Büyüklüğü	
	%95	%99
50	44	47
100	79	87
500	217	286
750	254	353
1000	278	400
5000	357	587
10000	370	624
100000	383	661
1000000	384	665
10000000	384	665

Kaynak: Gürbüz ve Şahin (2008, s. 130).

Gürbüz ve Şahin (2008, s. 130) 0,05 örnekleme hatasıyla 100 milyon evren için 384 örneklemin yeterli olduğunu belirtmektedir. Değerlendirmeye alınan anket sayısı evreni karşılamaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı ve Ölçekler

Araştırmada, Nicel Araştırma yöntemleri arasında yer alan ve sıklıkla tercih edilen anket tekniği kullanılmıştır. Anket, belirli konularda hipotez veya sorular doğrultusunda bir evren ve/veya örneklemi meydana getiren kaynak kişilere soru sorularak yapılan sistemli ve yazılı veri toplama tekniklerindendir. Bu araştırmaya konu olan değişkenlerle ilgili yerli ve yabancı her türlü birçok akademik çalışma (tez, makale, dergi, kitap vb.) incelenmiş; Antalya ve Manavgat'ın turizm istatistikleri incelenmiştir.

Veri toplama için konuya ilişkin birçok çalışma incelenmiş ve var olan anketlerden yola çıkarak araştırmacı tarafından anket metni oluşturulmuştur. Araştırmanın amacı doğrultusunda yerel halka Manavgat'ta anket çalışması yapılmıştır. Araştırma sonucunda ulaşılan verilerin analizi SPSS ile yapılmıştır. Ayrıca frekans, yüzde, ortalama, standart sapma değerleri ile faktör, korelasyon, regresyon ve anlamlı farklılık ölçmek amacıyla parametrik olmayan testler kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin tamamı Doh (2006)'un çalışmasından alınmıştır. Katılımcıların anket sorularına 5'li Likert'e göre yanıtlamaları istenmiştir

(1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum).

Tablo 5. Güvenirlik Düzeyleri

Güven Aralıkları (α)	Güven Düzeyi
0<α <0,40	Güvenilir değil
0,40<α <0,60	Düşük güvenilirlik
0,60<α <0,80	Oldukça güvenilir
0,80<α <1,00	Yüksek güvenilirlik

Kaynak: Yıldız ve Uzunsakal, 2018

Tablo 6'da ölçeklerin sahip olması gereken güvenirlik düzeyleri gösterilmiştir. Tablo 7'de ise çalışmaya dahil edilen ölçeklerin güvenirlik değeri gösterilmiştir.

Tablo 6. Çalışmanın Uygulama Kısmına Dair Güvenirlik Analizi

Ölçekler	α	İfade Sayısı
Topluma Bağlılık	,881	12
Turizmin Gelişimine Katılıma Yönelik Tutum	,727	6
Doğal Kaynaklara İlişkin Değer Yönelimler	,750	15
Potansiyel Turizm Etkilerine Karşı Tutum	,957	29
Turizmin Gelişimine Yönelik Tutum	,815	6
Farklı Turizm Türlerine Yönelik Tutum	,834	14
Genel Güvenirlilik	,941	82

Çalışmanın uygulamasına dair güvenirlik değerlerinin oldukça güvenilir (0,60<α <0,80) ve yüksek güvenirlikte (0,80<α <1,00) olduğu görülmektedir. Topluma bağlılık, potansiyel turizm etkilerine karşı tutum, turizmin gelişimine yönelik tutum ve farklı turizm türlerine yönelik tutum ölçekleri yüksek güvenirlikte; turizmin gelişimine katılıma yönelik tutum ve doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ölçekleri ise oldukça güvenilirdir.

3.4. Araştırmanın Bulguları

Bu kısımda katılımcılara ait demografik özelliklerden elde edilen bulgular ve ölçeklerden elde edilen bulgular yer almaktadır.

3.4.1. Demografik Özelliklere Dair Bulgular

Katılımcıların demografik özelliklerini ölçme amacıyla cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, gelir seviyesi ve meslek gruplarına dair bulguların elde edilmesi noktasında tanımlayıcı istatistiklerine yönelik frekans ve bu frekanslara denk gelen yüzdelik oranları tablolarda belirtilmiştir.

Tablo 7. Demografik Değişkenlere İlişkin Frekans Analizi

Demografik Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	168	42,7
	Erkek	217	55,2
	Kayıp veri	8	2
	Toplam	393	100
Yaş	15-25 yaş	104	26,5
	26-35 yaş	139	35,4
	36-45-yaş	80	20,4
	46-55 yaş	42	10,7
	55 yaş ve üzeri	28	7,1
	Kayıp veri	0	0
	Toplam	393	100
Medeni Durum	Bekar	201	51,1
	Evli	176	44,8
	Kayıp veri	16	4,1
	Toplam	393	100
Eğitim Durumu	İlköğretim	108	27,5
	Lise	241	61,3
	Önlisans	18	4,6
	Lisans	8	2
	Kayıp veri	18	4,6
	Toplam	393	100
Gelir Seviyesi	2000 TL ve altı	22	5,6
	2001-4000 TL	88	22,4
	4001-6000 TL	176	44,8
	6001-8000 TL	89	22,6
	8001 TL ve üzeri	16	4,1
	Kayıp veri	2	0,5
	Toplam	393	100
Meslek Grubu	İşçi	132	33,6
	Memur	20	5,1
	Serbest Meslek	112	28,5
	Diğer	119	30,3
	Kayıp veri	10	2,5
	Toplam	393	100

Katılımcıların cinsiyet dağılımları incelendiğinde; 168'inin (%42,7) kadın ve 217'sinin (%55,2) erkek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların yaş dağılımları incelendiğinde; 104'ünün (%26,5) 15-25 yaş, 139'unun (%35,4) 26-35 yaş a, 80'inin (%20,4) 36-45 yaş, 42'sinin (%10,7) 46-55 yaş aralığında ve 28'inin (%7,1) ise 55 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir.

Katılımcıların medeni durumları incelendiğinde; 201'inin (%51,1) bekar ve 176'sının (%44,8) ise evli olduğu görülmektedir.

Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde; 108'inin (%27,5) ilköğretim mezunu, 241'inin (%61,3) lise mezunu, 18'inin (%4,6) önlisans ve 8'inin (%2) ise lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Katılımcıların gelir seviyeleri incelendiğinde; 22'sinin (%5,6) 2000 TL ve altı gelir seviyesine, 88'inin (%22,4) 2001-4000 TL arasında gelir seviyesine, 176'sının (%44,8) 4001-6000 TL arasında gelir seviyesine, 89'unun (%22,6) 6001-8000 TL arasında gelir seviyesine, 16'sının (%4,1) 8001 TL ve üzeri gelir seviyesine sahip oldukları görülmektedir.

Katılımcıların meslek grupları incelendiğinde; 132'sinin (%33,6) işçi, 20'sinin (%5,1) memur, 112'sinin (%28,5) serbest meslek, 119'unun (%30,3) ise diğer meslek grubuna dahil oldukları görülmektedir.

Yerel kulüp, grup, kuruluş veya dernek üyesi olma durumu incelendiğinde; katılımcıların 22'si (%5,6) evet, 371'i (%91,9) ise hayır yanıtını vermişlerdir.

Tablo 8. Katılımcıların Üye Oldukları Topluluklara Dair Frekans Analizi

İfadeler	Topluluk Sayısı	N	%
Üye olunan topluluk	1	10	45,4
	2	1	4,5
Turizmle ilgili topluluk	1	8	36,4
Çevreyle ilgili topluluk	1	3	13,7
Toplam	5	22	100

Katılımcıların yerel kulüp, grup, kuruluş veya dernek üyesi olma durumu incelendiğinde evet yanıtını veren katılımcıların 8'inin (%36,4) turizmle ilgili, 3'ünün (%13,7) ise çevreyle ilgili bir topluluğa üye oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların 10'unun (%45,4) 1 topluluğa, 1'inin (%4,5) ise 2 topluluğa üye oldukları görülmektedir. Ayrıca, katılımcılar hizmet etme saatine dair bir bilgi paylaşmadıklarından dolayı hizmet etme saatleri analize dahil edilmemiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Herhangi Bir Topluluğa Üye Olmama Nedenlerine Dair Frekans Analizi

İfadeler	N	%
Bilgi eksikliği	26	7
Heves eksikliği	78	20,9
Zaman kısıtlaması	187	50,1
İlgim yok	54	14,5
Diğer	28	7,5
Toplam	373	100

Tablo incelendiğinde; katılımcıların 26'sının (%7) bilgi eksikliğinden, 78'ini (%20,9) heves eksikliğinden, 187'sinin (%50,1) zaman kısıtlamasından, 54'ünün (%14,5) ilgisi olmadığından, 28'inin (%7,5) ise diğer nedenlerden dolayı herhangi bir topluluğa üye olmadıkları görülmektedir. Kişi sayısının araştırmaya hayır yanıtını veren kişi sayısından fazla olmasının nedeni sorunun katılımcılar tarafından bir çok kez yanıtlanabilir olmasından dolayıdır.

3.4.2. Ölçeklere Dair İfadelere Katılım Durumları

Katılımcıların araştırmanın konusunu oluşturan değişkenlerdeki ifadelere 5'li Likert'e göre verdikleri yanıtların yüzdelik oranları, ortalamaları ve standart sapma puanları tablolarda belirtilmiştir. Yüzdelik oranlara kayıp veriler dahil edilmediğinden toplam yüzdelikler değişiklik gösterebilmektedir.

Tablo 10. Katılımcıların Topluluğa Bağlılık Ölçeğine İlişkin İfadelere Katılım Durumları ve Dağılımları

İfadeler	1	2	3	4	5	Ort.	SS.
	%	%	%	%	%		
Genel olarak, bu topluluğa çok bağlıyım	11,2	23,9	22,4	34,4	7,6	3,0332	1,15976
Bu topluluk benim için çok özel	7,1	26	23,4	33,1	9,9	3,1279	1,12501
Bu toplulukla benim için anlamlı duygusal bir bağım var	5,1	20,4	28,5	32,1	12,5	3,2687	1,08457
Topluluğun önemli bir parçası olduğumu hissediyorum	5,1	22,4	22,9	41	8,1	3,2481	1,05361
Bu topluluktan uzaklaşma fırsatım olsaydı yapardım	27,7	24,4	21,4	15,3	10,2	2,5527	1,31816
Topluluğumda neler olup bittiğiyle ilgileniyorum	8,1	17,8	30	38,4	5,6	3,1552	1,04434
Bu toplulukta iyi arkadaşlıklar geliştirdim	8,7	16,3	20,4	35,9	17,8	3,3830	1,20558
Topluluğumda olanlar benim için önemli	7,1	13,7	26	41	12	3,3740	1,08799
Bu toplulukta yaşamaktan gurur duyuyorum	4,1	12,7	29	39	13,7	3,4653	1,01634
Daha da iyi bir yerde yaşamak için yeteneğimi veya zamanımı topluluğuma harcamaya gönüllüyüm	5,1	16,8	28,5	42,5	6,6	3,2890	,99272
Bu topluluk yaşamak için ideal bir yer	9,2	22,9	20,9	33,3	13,7	3,1959	1,20152
Bu topluluğa bağlılık hissediyorum	7,6	10,7	27,5	38,9	15,3	3,4351	1,10725

Tablo incelendiğinde "*Bu toplulukta yaşamaktan gurur duyuyorum* (3,4653)" en yüksek ortalamaya sahip ifade iken; "*Bu topluluktan uzaklaşma fırsatım olsaydı yapardım* (2,5527)" ise en düşük ortalamaya sahip ifadedir.

Tablo 11. Katılımcıların Turizmin Gelişimine Katılıma Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin İfadelere Katılım Durumları ve Dağılımları

İfadeler	1	2	3	4	5	Ort.	SS.
	%	%	%	%	%		
Yerel sakin olarak yerel etkinliklerin karar verme sürecine katılabilmeliyim.	10,2	19,3	17,3	48,1	5,1	3,1858	1,11968
Yerel turizmi geliştirme faaliyetleriyle ilgileniyorum	6,1	32,6	33,6	26,7	0,5	2,8286	,91360
Yerel turizm karar alma sürecine dahil olmayı diliyorum	10,2	27,5	38,4	20,4	2,5	2,7738	,97401
Yerel turizm gelişimi için karar ve politikaları etkileyebiliyorum	17,3	38,4	25,4	16,8	1,5	2,4655	1,01436
Yerel turizm geliştirme faaliyetlerinde yer alarak hizmet etmek istiyorum	10,7	24,4	31,3	29,5	3,1	2,8972	1,04522
Son 12 ay içinde yerel turizm hakkında halka açık toplantılara aktif olarak katıldım	23,4	34,4	22,9	16,3	2	2,3856	1,07952

Tablo incelendiğinde "*Ben bir yerel sakin olarak yerel etkinliklerin karar verme sürecine katılabilmeliyim* (3,1858)" en yüksek ortalamaya sahip ifade iken; "*Son 12 ay içinde yerel turizm hakkında halka açık toplantılara aktif olarak katıldım* (2,3856)" ise en düşük ortalamaya sahip ifadedir.

Tablo 12. Katılımcıların Doğal Kaynaklara İlişkin Değer Yönelimleri Ölçeğine İlişkin İfadelere Katılım Durumları ve Dağılımları

İfadeler	1	2	3	4	5	Ort.	SS.
	%	%	%	%	%		
Dünyanın destekleyebileceği kişi sayısı sınırına yaklaşıyoruz.	7,1	15,3	22,9	40,5	13,7	3,3862	1,11939
İnsanlar ihtiyaçlarına uygun ortamı sağlayabilmek için doğal çevreyi değiştirme hakkına sahiptir.	19,1	27	22,9	24,4	6,6	2,7252	1,21252
İnsanlar doğaya müdahale ettiğinde genellikle feci sonuçlar ortaya çıkmaktadır	4,1	11,2	27	37,2	20,6	3,5903	1,06071
İnsan yaratıcılığı ve zekâsı, dünyayı yaşanmaz kılmamamızı sağlayacak	7,6	12,2	36,1	37,4	6,1	3,2225	1,00210
İnsanlar çevreyi ciddi şekilde kötüye kullanıyor	5,1	13,2	20,4	34,6	24,7	3,6182	1,15117
Yeryüzü bol miktarda doğal kaynağa sahip eğer onları nasıl geliştireceğinizi öğrenirsek	4,1	14,8	32,3	36,1	11,7	3,3702	1,00859
Bitkiler ve hayvanlar, insanların var olma hakkı kadar var olmalıdır	2,5	10,2	22,4	28,5	35,9	3,8542	1,09859
Doğanın dengesi, endüstriyel ulusların etkilerini ortadan kaldıracak kadar güçlüdür.	3,6	11,7	45	34,6	5,1	3,2595	,86237
Özel yeteneklerimize rağmen insanlar hala doğa kanunlarına tabidir	0	10,7	31,6	50,1	7,6	3,5471	,78471
İnsanlığın karşı karşıya olduğu sözde "ekolojik kriz" büyük ölçüde abartıldı	3,1	20,4	41,5	27,5	7,1	3,1535	,93204
Dünya çok sınırlı kaynakları olan bir oda gibi bir uzay gemisidir	4,6	15,8	37,2	34,9	7,1	3,2430	,96066
İnsanlık doğanın geri kalanına hükmetmesi	23,2	19,8	23,4	27	6,1	2,7289	1,25602

gerekiyordu.							
Doğanın dengesi çok hassastır ve kolayca bozulur.	5,1	5,6	25,4	41,7	21,1	3,6889	1,03217
İnsanlar sonunda doğanın insanı kontrol edebilmek için nasıl çalıştığını öğrenecekler.	2	6,1	32,8	46,8	12,2	3,6107	,85332
Her şey böyle devam ederse yakında büyük bir ekolojik felaket yaşanır.	4,1	4,6	38,2	36,4	15,8	3,5578	,95241

Tablo incelendiğinde "*Bitkiler ve hayvanlar, insanların var olma hakkı kadar var olmalıdır* (3,8542)" en yüksek ortalamaya sahip ifade iken; "*İnsanlar ihtiyaçlarına uygun ortamı sağlayabilmek için doğal çevreyi değiştirme hakkına sahiptir* (2,7252)" ise en düşük ortalamaya sahip ifadedir.

Tablo 13. Katılımcıların Potansiyel Turizmin Etkilerine Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin İfadelere Katılım Durumları ve Dağılımları

İfadeler	1	2	3	4	5	Ort.	SS.
	%	%	%	%	%		
İnsan kaynaklı gürültü miktarı	12,2	19,3	28,5	28,2	9,2	3,0287	1,16974
Bölgede geliştirilen insan yapımı yapıların miktarı	6,1	17,8	32,6	31,3	9,7	3,2115	1,05338
Doğal açık alanlar	1,5	11,2	37,7	19,8	28,2	3,6305	1,06299
Doğal çevrenin kalitesi	2,5	15,3	32,6	22,4	25,2	3,5351	1,11076
Bölgedeki kişi sayısı	2	14,2	28,5	37,9	14,8	3,5039	,98648
Ulaşıma erişim (havaalanı, otoyollar, demiryolu)	4,1	15,3	33,1	21,9	23,2	3,4595	1,13618
Hava kalitesi	1,5	15,8	26	26,7	28	3,6519	1,10322
Su kalitesi	4,1	18,6	36,6	14,8	24,9	3,3830	1,16867
Atık yönetimi	3,1	18,3	21,4	36,9	19,3	3,5167	1,09491
Yaban hayatı miktarı	4,6	18,1	23,9	33,6	17,8	3,4286	1,12301
Alanın görünümü	2,5	16,3	24,9	35,9	18,3	3,5221	1,05582
Kamu hizmetlerinin kalitesi (polis, itfaiye, eğitim)	1,5	11,7	33,1	21,4	29,3	3,6719	1,07849
Sağlık hizmetleri kalitesi	4,1	16,8	24,9	33,1	18,1	3,4567	1,10565
İnsanların huzuru için yapılan alanlar	3,6	18,3	24,9	30,5	20,1	3,4648	1,12244
Çöp miktarı	3,1	17,8	22,9	32,3	22,4	3,5401	1,11992
Eğitim olanaklarının miktarı	6,6	14,2	24,4	28	25,2	3,5168	1,20732
Eğlence olanaklarının miktarı	5,1	14,2	26	30,3	21,4	3,5013	1,14162
Rekreasyon alanlarının miktarı	3,6	13,2	19,3	33,1	29,3	3,7235	1,13290
Yerel kültürlerin korunması	2,5	10,2	23,4	33,8	28	3,7610	1,05822
Küçük kasaba atmosferi	3,1	7,1	32,1	27,7	27,5	3,7128	1,05156
Sakinler arasında topluluk ruhu	2,5	9,7	23,9	31,6	30,8	3,7959	1,06872
Farklı insan ve kültürleri anlama	2	8,1	24,9	30	32,3	3,8460	1,04344
Kişisel güvenlik	5,1	9,2	24,4	33,6	25,2	3,6632	1,11575
Suç oranı	6,1	7,6	31,6	27,7	24,4	3,5822	1,13160
Sakinler ve turistler arasındaki ilişki	1	9,2	31,6	23,2	33,1	3,7974	1,04358
Kişisel geliriniz	2,5	11,2	27	24,2	33,1	3,7558	1,11693
İstihdam fırsatları	0,5	9,7	22,4	32,6	31,8	3,8819	,99695
İstihdam kalitesi	1,5	11,2	19,8	30	35,4	3,8831	1,07255
Gelir getiren işletmeler	2,5	10,2	24,4	25,4	36,4	3,8380	1,11086

Katılımcılara Manavgat'ta mevcut olan değişkenlerin şu anki halini puanlamaları istenilen tablo incelendiğinde "*İstihdam kalitesi* (3,8831)" en yüksek ortalamaya sahip ifade iken; "*İnsan kaynaklı gürültü miktarı* (3,0287)" ise en düşük ortalamaya sahip ifadedir.

Tablo 14. Katılımcıların Potansiyel Turizmin Etkilerine Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin İfadelere Katılım Durumları ve Dağılımları

İfadeler	1	2	3	4	5	Ort.	SS.
	%	%	%	%	%		
İnsan kaynaklı gürültü miktarı	15,8	23,7	38,2	10,2	11,7	2,7826	1,18378
Bölgede geliştirilen insan yapımı yapıların miktarı	8,1	13,2	38,9	22,4	15,8	3,2481	1,12920
Doğal açık alanlar	4,6	14,8	33,6	23,7	22,4	3,4499	1,13095
Doğal çevrenin kalitesi	5,6	11,7	41,5	23,4	16,8	3,3445	1,06954
Bölgedeki kişi sayısı	7,1	28,8	27,5	23,9	11,2	3,0336	1,13192
Ulaşıma erişim (havaalanı, otoyollar, demiryolu)	2,5	10,2	39,7	27,5	20,1	3,5242	1,00511
Hava kalitesi	5,6	15,8	28,5	36,9	12,2	3,3470	1,06508
Su kalitesi	8,1	21,4	29,3	26	14,8	3,1790	1,16956
Atık yönetimi	7,1	17,3	35,9	22,9	15,3	3,2222	1,12771
Yaban hayatı miktarı	5,1	15,3	38,7	28,2	11,2	3,2558	1,02010
Alanın görünümü	4,1	20,4	23,2	28,5	21,9	3,4468	1,16722
Kamu hizmetlerinin kalitesi (polis, itfaiye, eğitim)	3,6	13,2	26,5	27,7	27,5	3,6331	1,13116
Sağlık hizmetleri kalitesi	4,1	13,7	33,1	33,8	14,8	3,4169	1,03161
İnsanların huzuru için yapılan alanlar	7,1	11,7	31	24,2	25,4	3,4936	1,19586
Çöp miktarı	6,1	11,7	30,5	26,5	23,7	3,5065	1,15925
Eğitim olanaklarının miktarı	4,6	12,7	26,5	28,2	27	3,6093	1,14941
Eğlence olanaklarının miktarı	5,6	9,7	27,2	20,4	35,1	3,7117	1,21084
Rekreasyon alanlarının miktarı	8,7	7,1	28	26,7	28,5	3,5990	1,21994
Yerel kültürlerin korunması	5,1	11,2	24,9	31,3	24,9	3,6136	1,13812
Küçük kasaba atmosferi	4,8	23,9	24,9	27	18,8	3,3120	1,17007
Sakinler arasında topluluk ruhu	7,1	15,8	33,3	23,9	18,3	3,3101	1,15932
Farklı insan ve kültürleri anlama	5,1	11,7	31	25,2	26,5	3,5652	1,15035
Kişisel güvenlik	4,1	9,7	34,1	30,3	21,9	3,5623	1,06033
Suç oranı	3,1	11,7	28,8	30,5	24,4	3,6253	1,07572
Sakinler ve turistler arasındaki ilişki	3,1	6,1	24,4	28,8	36,6	3,9075	1,06571
Kişisel geliriniz	2,5	9,2	27	33,1	27,7	3,7468	1,04260
İstihdam fırsatları	1,5	7,1	25,4	30,8	34,6	3,9028	1,01059
İstihdam kalitesi	2	11,2	24,9	27,5	33,8	3,8031	1,09056
Gelir getiren işletmeler	1	8,1	24,4	28,5	37,9	3,9415	1,01977

Katılımcılara Manavgat'ta alternatif turizm çeşitliliği ve turizmin gelişmesiyle birlikte nelerin iyi ya da kötüye gideceğine ifadeleri içeren tablo incelendiğinde "*Gelir getiren işletmeler* (3,9415)" en yüksek ortalamaya sahip ifade iken; "*İnsan kaynaklı gürültü miktarı* (2,7826)" ise en düşük ortalamaya sahip ifadedir.

Tablo 15. Katılımcıların Turizmin Gelişimine Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin İfadelere Katılım Durumları ve Dağılımları

İfadeler	1	2	3	4	5	Ort.	SS.
	%	%	%	%	%		
Genel olarak, turizm gelişiminin faydaları topluluğumun öncelikleri arasında ağır basacaktır.	12,7	20,4	28	35,9	3,1	2,9618	1,09315
Genel olarak, yeni turizm gelişimi aktif olarak benim toplumumu da cesaretlendirmiş olacak	2,5	29	26	31,3	11,2	3,1959	1,05694
Topluluğum daha fazla turizm gelişimiyle başa çıkabilir.	0,5	21,9	44,3	26,2	5,6	3,1473	,84652
Turizm, bölgem için gelecekte hayati bir rol oynamalıdır	1,5	17,8	42,5	32,1	5,6	3,2251	,85963
Gelecekte topluluğumun ekonomisine yardımcı olmanın en iyi yolu turizm gibi görünmektedir	3,6	12,2	44,5	32,6	7,1	3,2748	,89545
Topluluğumdaki turizmin gelişimi bana veya ailemin bir üyesine fayda sağlayacaktır	4,1	9,7	32,6	43	10,7	3,4656	,95001

Tablo incelendiğinde "Topluluğumdaki turizmin gelişimi bana veya ailemin bir üyesine fayda sağlayacaktır (3,4656)" en yüksek ortalamaya sahip ifade iken; "Genel olarak, turizm gelişiminin faydaları topluluğumun öncelikleri arasında ağır basacaktır (2,9618)" ise en düşük ortalamaya sahip ifadedir.

Tablo 16. Katılımcıların Farklı Turizm Türlerine Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin İfadelere Katılım Durumları ve Dağılımları

İfadeler	1	2	3	4	5	Ort.	SS.
	%	%	%	%	%		
Tüm yeni gelişmeleri yasaklamak	28,2	34,6	17,8	16,8	1,5	2,2802	1,09880
Franchise işletmelerinin geliştirilmesi	2	11,2	29	47,1	10,2	3,5243	,89660
Turist çeken işletmeler	2,5	5,1	19,8	60,3	11,7	3,7391	,82802
Daha küçük bağımsız işletmeler (hediye dükkanlar, kitapçı vb.)	6,1	4,1	19,3	46,8	23,7	3,7786	1,04703
Yaban hayatı (avcılık) için artan yerler	1	16,3	30,5	35,9	15,8	3,4936	,97892
Yürüme veya yürüyüş için yeni yollar geliştirmek	3,6	10,7	12,2	39,7	33,3	3,8900	1,09576
Tarihi yerlerin gelişimi	3,1	8,1	10,7	47,8	29,8	3,9361	1,00435
Doğa konusunda eğitim verecek tesisleri sağlamak	5,9	3,6	18,8	47,8	22,9	3,7918	1,02813
Daha fazla golf sahasının geliştirilmesi	14,5	12,7	21,4	37,2	14,2	3,2392	1,26321
Daha fazla tatil yeri geliştirme	4,1	4,6	21,4	43,3	26,2	3,8338	1,00281
Çeşitli imkanlara sahip lunaparkların geliştirmesi	7,1	10,7	13,7	39,7	28,2	3,7161	1,19130
Etkinliklere ev sahipliği yapma festival vb.	3,6	5,6	15,8	38,2	36,9	3,9924	1,03630
Daha fazla otelin geliştirilmesi	2,5	9,2	15,3	35,6	36,4	3,9512	1,06014
Daha fazla restoranın geliştirilmesi	3,1	2,5	20,9	40,7	32,8	3,9771	,95671

Tablo incelendiğinde "*Etkinliklere ev sahipliği yapma festival vb*. (3,9924)" en yüksek ortalamaya sahip ifade iken; "*Tüm yeni gelişmeleri yasaklamak* (2,2802)" ise en düşük ortalamaya sahip ifadedir.

3.4.3. Geçerlilik Analizi

Geçerlilik analizi test veya anketin madde veya sorularının birbirleriyle olan uyumunun test edilmesi, birbirlerini tamamlama durumları ve toplu halde bir bütünü oluşturmasını ifade etmektedir. Keşfedici Faktör Analizi (AFA), maddelerin faktör yapısı hakkında bir bilgiye sahip olunmadığı zamanlarda kullanılırken; Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), maddelerin faktör yapısı hakkında daha önceden bilgi sahibi olunması ve burumun doğrulanması amacıyla kullanılmaktadır (Gürbüz ve Şahin, 2008, s. 317-319).

Tablo 17. KMO Aralıkları ve Düzeyi

KMO Aralıkları	KMO Düzeyi
0,90≤KMO≤1,00	Mükemmel
0,80<KMO≤0,90	İyi
0,70<KMO≤0,80	Orta düzey
0,60<KMO≤0,70	Zayıf
KMO<0,60	Kötü

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO), çalışmada kullanılan ölçekteki ifadeler arasındaki ilişkileri ve faktör analizine uygun olup olmadığının ölçülmesi amacıyla yapılan testtir. KMO değerinin 0,50'den büyük bir değere sahip olması beklenmekle birlikte, testin kabul edilebilmesi için belirli bir aralıkta olması gerekmektedir. Bu aralıklar Tablo 18'de açıklanmıştır.

Tablo 18. Topluma Bağlılık Ölçeğinin Faktör Analizine Uygunluğu

KMO Örneklem Yeterliliği	**Ölçütü**	,898
Bartlett Küresellik Testi	**Yaklaşık Ki-Kare**	3076,814
	df	66
	Anlamlılık	,000

KMO testi sonucunda anlamlılığın 0,05'ten küçük olması ve KMO ölçütünün iyi düzeyde olması değişkenler arasındaki yüksek ilişki neticesinde faktör analizine uygun görülmektedir. Ölçeğe ilişkin faktör analizi Tablo 20'de gösterilmektedir.

Tablo 19. Topluma Bağlılık Ölçeğinin Faktör Analizi

İfadeler	Faktör 1	Faktör 2	Toplam Varyans
1		-,731	66,44
2		-,869	
3		-,905	
4		-,791	
5		,575	
6	,784		
7	,843		
8	,913		
9	,737		
10	,582		
11	,552		
12	,542		
Özdeğer	6,728	1,1245	
Açıklanan Varyans (%)	56,065	10,378	

Faktör analizi sonucunda 12 ifadeden oluşan ölçek iki alt boyutla %66,44 oranında açıklanmaktadır. İlk boyutun varyansı %56,06 iken ikinci boyutun varyansı %10,378 oranında açıklanmaktadır.

Tablo 20. Turizmin Gelişimine Katılıma Yönelik Tutum Ölçeğinin Faktör Analizine Uygunluğu

KMO Örneklem Yeterliliği	**Ölçütü**	,722
Bartlett Küresellik Testi	**Yaklaşık Ki-Kare**	584,383
	df	15
	Anlamlılık	,000

KMO testi sonucunda anlamlılığın 0,05'ten küçük olması ve KMO ölçütünün orta düzeyde olması değişkenler arasındaki yüksek ilişki neticesinde faktör analizine uygun görülmektedir. Ölçeğe ilişkin faktör analizli Tablo 22'de gösterilmektedir.

Tablo 21. Turizmin Gelişimine Katılıma Yönelik Tutum Ölçeğinin Faktör Analizi

İfadeler	Faktör 1	Faktör 2	Toplam Varyans
1		,873	65,32
2		,805	
3	,590		
4	,747		
5	,738		
6	,799		
Özdeğer	2,661	1,258	
Açıklanan Varyans (%)	44,350	20,974	

Faktör analizi sonucunda 6 ifadeden oluşan ölçek iki alt boyutla %65,32 oranında açıklanmaktadır. İlk boyutun varyansı %44,35 iken ikinci boyutun varyansı %20,974 oranında açıklanmaktadır.

Tablo 22. Doğal Kaynaklara İlişkin Değer Yönelimleri Ölçeğinin Faktör Analizine Uygunluğu

KMO Örneklem Yeterliliği	**Ölçütü**	,692
Bartlett Küresellik Testi	**Yaklaşık Ki-Kare**	1714,169
	df	105
	Anlamlılık	,000

KMO testi sonucunda anlamlılığın 0,05'ten küçük olması ve KMO ölçütünün zayıf düzeyde olması değişkenler arasındaki ilişki neticesinde faktör analizine uygun görülmektedir. Ölçeğe ilişkin faktör analizli Tablo 24'te gösterilmektedir.

Tablo 23. Doğal Kaynaklara İlişkin Değer Yönelimleri Ölçeğinin Faktör Analizi

İfadeler	**Faktör 1**	**Faktör 2**	**Faktör 3**	**Faktör 4**	**Faktör 5**	**Toplam Varyans**
1	,724					65,565
2			-,900			
3	,565					
4					-,732	
5	,666					
6	,735					
7	,681					
8				-,723		
9				-,539		
10		,734				
11		,733				
12			-,642			
13	,667					
14					-,706	
15					-,768	
Özdeğer	3,966	2,084	1,374	1,289	1,122	
Açıklanan Varyans (%)	26,438	13,890	9,163	8,592	7,482	

Faktör analizi sonucunda 15 ifadeden oluşan ölçek beş alt boyutla %65,56 oranında açıklanmaktadır. İlk boyutun varyansı %26,43, ikinci boyutun varyansı %13,89, üçüncü boyutun varyansı %9,16, dördüncü boyutun varyansı %8,59, beşinci boyutun varyansı ise %7,48 oranında açıklanmaktadır.

Tablo 24. Potansiyel Turizm Etkilerine Karşı Tutum Ölçeğinin Faktör Analizine Uygunluğu

KMO Örneklem Yeterliliği	**Ölçütü**	,906
Bartlett Küresellik Testi	**Yaklaşık Ki-Kare**	7526,358
	df	406
	Anlamlılık	,000

KMO testi sonucunda anlamlılığın 0,05'ten küçük olması ve KMO ölçütünün mükemmel düzeyde olması değişkenler arasındaki yüksek ilişki neticesinde faktör analizine uygun görülmektedir. Ölçeğe ilişkin faktör analizli Tablo 26'da gösterilmektedir.

Tablo 25. Potansiyel Turizm Etkilerine Karşı Tutum Ölçeğinin Faktör Analizi

İfadeler	**Faktör 1**	**Faktör 2**	**Faktör 3**	**Toplam Varyans**
1			,614	
2			,537	
3			,697	
4			,646	
5		,397		
6	,430			
7		,676		
8		,601		
9		,769		
10		,654		
11		,810		
12		,706		
13		,712		
14		,690		
15		,783		
16		,691		60,814
17		,727		
18		,604		
19	,466			
20	,549			
21	,507			
22	,703			
23	,736			
24	,872			
25	,777			
27	,880			
28	,665			
29	,676			
30	,781			
Özdeğer	13,547	2,469	1,620	
Açıklanan Varyans (%)	46,715	8,514	5,585	

Faktör analizi sonucunda 30 ifadeden oluşan ölçek üç alt boyutla %60,81 oranında açıklanmaktadır. İlk boyutun varyansı %46,71, ikinci boyutun varyansı %8,51, üçüncü boyutun varyansı ise %5,58 oranında açıklanmaktadır.

Tablo 26. Turizmin Gelişimine Yönelik Tutum Ölçeğinin Faktör Analizine Uygunluğu

KMO Örneklem Yeterliliği	**Ölçütü**	,760
Bartlett Küresellik Testi	**Yaklaşık Ki-Kare**	906,760
	df	15
	Anlamlılık	,000

KMO testi sonucunda anlamlılığın 0,05'ten küçük olması ve KMO ölçütünün orta düzeyde olması değişkenler arasındaki yüksek ilişki neticesinde faktör analizine uygun görülmektedir. Ölçeğe ilişkin faktör analizli Tablo 28'de gösterilmektedir.

Tablo 27. Turizmin Gelişimine Yönelik Tutum Ölçeğinin Faktör Analizi

İfadeler	**Faktör 1**	**Toplam Varyans**
1	,786	52,477
2	,672	
3	,688	
5	,591	
7	,816	
8	,768	
Özdeğer	3,149	
Açıklanan Varyans (%)	52,477	

Faktör analizi sonucunda 6 ifadeden oluşan ölçek tek boyutla %52,47 oranında açıklanmaktadır. Ölçekten madde 4 ve madde 6 çıkarılmıştır.

Tablo 28. Farklı Turizm Türlerine Yönelik Tutum Ölçeğinin Faktör Analizine Uygunluğu

KMO Örneklem Yeterliliği	**Ölçütü**	,827
Bartlett Küresellik Testi	**Yaklaşık Ki-Kare**	2132,226
	df	91
	Anlamlılık	,000

KMO testi sonucunda anlamlılığın 0,05'ten küçük olması ve KMO ölçütünün iyi düzeyde olması değişkenler arasındaki yüksek ilişki neticesinde faktör analizine uygun görülmektedir. Ölçeğe ilişkin faktör analizli Tablo 30'da gösterilmektedir.

Tablo 29. Farklı Turizm Türlerine Yönelik Tutum Ölçeğinin Faktör Analizi

İfadeler	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Toplam Varyans
1		,692		57,176
2	,645			
3	,658			
4	,535			
5			,567	
8	,720			
9	,753			
10			-,641	
11		,806		
12	,695			
13	,758			
14	,807			
15	,674			
16	,753			
Özdeğer	5,214	1,536	1,255	
Açıklanan Varyans (%)	37,240	10,969	8,967	

Faktör analizi sonucunda 14 ifadeden oluşan ölçek üç alt boyutla %57,17 oranında açıklanmaktadır. İlk boyutun varyansı %37,24, ikinci boyutun varyansı %10,969, üçüncü ve son boyutu ise %8,967 oranında açıklanmaktadır. Ölçekten madde 6 ve madde 7 çıkarılmıştır.

Tablo 30. Ölçekte yapılan Değişiklikler

Ölçek	Çıkarılan İfade	Kalan İfade
Topluma Bağlılık	-	12
Turizmin Gelişimine Katılıma Yönelik Tutum	-	6
Doğal Kaynaklara İlişkin Değer Yönelimler	-	15
Potansiyel Turizm Etkilerine Karşı Tutum	-	29
Turizmin Gelişimine Yönelik Tutum	2	6
Farklı Turizm Türlerine Yönelik Tutum	2	14

Yapılan faktör analizi sonucunda turizmin gelişimine yönelik tutum ölçeğinden 2 ve farklı turizm türlerine yönelik tutum ölçeğin 2 olmak üzere toplamda 4 madde çıkarılmıştır.

3.4.4. Korelasyon Analizi

Korelasyon analizi, iki değişken (bağımlı veya bağımsız olmaksınız) arasındaki ilişki düzeyinin derecesini ve yönünü belirlenmesinde kullanılan bir analiz türüdür. Korelasyon analizinde; ilişki yönü ve kuvveti korelasyon katsayıları ile mümkündür. Korelasyon katsayıları, +1 ve -1'e yaklaşırken ilişkinin kuvveti artarken, 0 değerine

yaklaştığında ise azalmaktadır. Korelasyon kat sayısının – (eksi) olması negatif yönlü bir ilişkiyi; + (artı) olması ise pozitif yönlü bir ilişkiyi ifade etmektedir.

Tablo 31. Korelasyon Analizi

Korelasyon Değerleri		1	2	3	4	5	6
1	Pearson Correlation	1					
	Sig. (2-tailed)						
	N	393					
2	Pearson Correlation	,249**	1				
	Sig. (2-tailed)	,000					
	N	393	393				
3	Pearson Correlation	,423**	,148**	1			
	Sig. (2-tailed)	,000	,003				
	N	393	393	393			
4	Pearson Correlation	,197**	,059	,249**	1		
	Sig. (2-tailed)	,000	,245	,000			
	N	393	393	393	393		
5	Pearson Correlation	,635**	,252**	,504**	,406**	1	
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000		
	N	393	393	393	393	393	
6	Pearson Correlation	,288**	,169**	,278**	,371**	,441**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,001	,000	,000	,000	
	N	393	393	393	393	393	393
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).							

1: Topluma Bağlılık, 2: Turizmin Gelişimine Katılıma Yönelik Tutum, 3: Doğal Kaynaklara İlişkin Değer Yönelimler, 4: Potansiyel Turizm Etkilerine Karşı Tutum, 5: Turizmin Gelişimine Yönelik Tutum, 6: Farklı Turizm Türlerine Yönelik Tutum

Yapılan korelasyon analizi sonucunda doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile topluma bağlılık arasında kurulan modelin anlamlı olduğu görülmektedir (p=0,000<0,050). Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile topluma bağlılık arasında pozitif yönde %42,3 oranında (Korelasyon katsayısı= 0,423) bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre **H_{1a}** hipotezi desteklenmiştir.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile turizm gelişimine katılıma yönelik tutum arasında kurulan model anlamlıdır (p=0,003<0,050). Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile turizm gelişimine katılıma yönelik tutum arasında pozitif yönde %14,8 oranında (Korelasyon katsayısı= 0,148) bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre **H_{1b}** hipotezi desteklenmiştir.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile potansiyel turizm etkilerine karşı tutum arasında kurulan modelin

anlamlı olduğu görülmektedir (p=0,000<0,050). Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile potansiyel turizm etkilerine karşı tutum arasında pozitif yönde %24,9 oranında (Korelasyon katsayısı= 0,249) bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre **H_{1c}** hipotezi desteklenmiştir.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile turizmin gelişimine yönelik tutum arasında kurulan modelin anlamlı olduğu görülmektedir (p=0,000<0,050). Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile turizmin gelişimine yönelik tutum arasında pozitif yönde %50,4 oranında (Korelasyon katsayısı= 0,504) bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre **H_{1d}** hipotezi desteklenmiştir.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında kurulan modelin anlamlı olduğu görülmektedir (p=0,000<0,050). Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında pozitif yönde %27,8 oranında (Korelasyon katsayısı= 0,278) bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre **H_{1e}** hipotezi desteklenmiştir.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda topluma bağlılık ile turizm gelişimine katılıma yönelik tutum arasında kurulan modelin anlamlı olduğu görülmektedir (p=0,000<0,050). Topluma bağlılık ile turizm gelişimine katılıma yönelik tutum arasında pozitif yönde %24,9 oranında (Korelasyon katsayısı= 0,249) bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre **H_{1f}** hipotezi desteklenmiştir.

Tüm bu sonuçlar incelendiğinde; H_1'e ilişkin tüm alt hipotezler desteklendiğinden **"Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler ile diğer değişkenler arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır"** olarak kurulan hipotez desteklenmiştir.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda topluma bağlılık ile potansiyel turizm etkilerine karşı tutum arasında kurulan modelin anlamlı olduğu görülmüştür (p=0,000<0,050). Topluma bağlılık ile potansiyel turizm etkilerine karşı tutum arasında pozitif yönde %19,7 oranında (Korelasyon katsayısı= 0,197) bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre **H_{2a}** hipotezi desteklenmiştir.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda topluma bağlılık ile turizmin gelişimine yönelik tutum arasında kurulan modelin anlamlı olduğu görülmüştür (p=0,000<0,050). Topluma bağlılık ile turizmin gelişimine yönelik tutum arasında pozitif yönde %63,5 oranında (Korelasyon katsayısı= 0,635) bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre **H_{2b}** hipotezi desteklenmiştir.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda topluma bağlılık ile turizmin gelişimine katılıma yönelik tutum arasında kurulan modelin anlamlı olduğu görülmüştür (p=0,000<0,050). Topluma bağlılık ile turizmin gelişimine yönelik tutum arasında pozitif yönde %24,9 oranında (Korelasyon katsayısı= 0,249) bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre **H_{2c}** hipotezi desteklenmiştir.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda topluma bağlılık ile farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında kurulan modelin anlamlı olduğu görülmüştür (p=0,000<0,050). Topluma bağlılık ile farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında pozitif yönde %28,8 oranında (Korelasyon katsayısı= 0,288) bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre **H_{2d}** hipotezi desteklenmiştir.

Tüm bu sonuçlar incelendiğinde; H_2'ye ilişkin tüm alt hipotezler desteklendiğinden **"Topluma bağlılık ile diğer değişkenler arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır"** hipotezi desteklenmiştir.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda turizm gelişimine katılıma yönelik tutum ile potansiyel turizm etkilerine karşı tutum arasında kurulan model anlamlı değildir (p=0,245>0,050). Turizm gelişimine katılıma yönelik tutum ile potansiyel turizm etkilerine karşı tutum arasında bir ilişki yoktur. Buna göre **H_{3a}** hipotezi desteklenmemiştir.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda turizm gelişimine katılıma yönelik tutum ile turizmin gelişimine yönelik tutum arasında kurulan modelin anlamlı olduğu görülmüştür (p=0,000<0,050). Turizm gelişimine katılıma yönelik tutum ile turizmin gelişimine yönelik tutum arasında pozitif yönde %25,2 oranında (Korelasyon katsayısı= 0,252) bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre **H_{3b}** hipotezi desteklenmiştir.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda turizm gelişimine katılıma yönelik tutum ile farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında kurulan model anlamlıdır

(p=0,001<0,050). Turizm gelişimine katılıma yönelik tutum ile farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında pozitif yönde %16,9 oranında (Korelasyon katsayısı= 0,169) bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre **H_{3c}** hipotezi desteklenmiştir.

Tüm bu sonuçlar incelendiğinde; H_3'e ilişkin H_{3a} hipotezi desteklenmediğinden **"Turizm gelişimine katılıma yönelik tutum ile diğer değişkenler arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır."** hipotezi kısmen desteklenmiştir.

Korelasyon analizi sonucunda potansiyel turizm etkilerine karşı tutum ile turizmin gelişimine yönelik tutum arasında kurulan modelin anlamlı olduğu görülmektedir (p=0,000<0,050). Potansiyel turizm etkilerine karşı tutum ile turizmin gelişimine yönelik tutum arasında pozitif yönde %40,6 oranında (Korelasyon katsayısı= 0,406) bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre **H_{4s}** hipotezi desteklenmiştir.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda potansiyel turizm etkilerine karşı tutum ile farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında kurulan modelin anlamlı olduğu görülmektedir (p=0,000<0,050). Potansiyel turizm etkilerine karşı tutum ile farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında pozitif yönde %37,1 oranında (Korelasyon katsayısı= 0,371) bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre **H_{4b}** hipotezi desteklenmiştir.

Tüm bu sonuçlar incelendiğinde; H_4'e ilişkin tüm alt hipotezler desteklendiğinden **"Potansiyel turizm etkilerine karşı tutum ile diğer değişkenler arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır."** olarak kurulan hipotez desteklenmiştir.

3.4.5. Regresyon Analizi

Regresyon analizi bağımlı bir değişkenin bağımsız değişken(ler) üzerinde etki edip etmediğini ve etki düzeyini ölçmek amacıyla kullanılmaktadır. Basit ve Çoklu Regresyon olmak üzere iki çeşidi bulunmaktadır. Basit Regresyon bir bağımlı bir bağımsız değişken arasındaki etkiyi, Çoklu regresyon ise bir bağımlı ile birden fazla bağımsız değişken arasındaki etkiyi ölçmek amacıyla kullanılmaktadır (Büyüköztürk vd., 2014).

Tablo 32. H5'e İlişkin Regresyon Analizi

H5a	**R²**	**F**	**Std. Edilmiş Beta**	**t**	**P**
Doğal Kaynaklara İlişkin Değer Yönelimler	,179	85,007	,423	9,220	,000
Bağımlı Değişken: Topluma Bağlılık					
H5b	**R²**	**F**	**Std. Edilmiş Beta**	**t**	**P**
Doğal Kaynaklara İlişkin Değer Yönelimler	,022	8,775	,148	2,962	,003
Bağımlı Değişken: Turizmin Gelişimine Katılımına Yönelik Tutum					
H5c	**R²**	**F**	**Std. Edilmiş Beta**	**t**	**P**
Doğal Kaynaklara İlişkin Değer Yönelimler	,062	25,926	,249	5,092	,000
Bağımlı Değişken: Potansiyel Turizm Etkilerine Karşı Tutum					
H5d	**R²**	**F**	**Std. Edilmiş Beta**	**t**	**P**
Doğal Kaynaklara İlişkin Değer Yönelimler	,254	133,440	,504	11,552	,000
Bağımlı Değişken: Turizmin Gelişimine Yönelik Tutum					
H5e	**R²**	**F**	**Std. Edilmiş Beta**	**t**	**P**
Doğal Kaynaklara İlişkin Değer Yönelimler	,077	32,772	,278	5,725	,000
Bağımlı Değişken: Farklı Turizm Türlerine Yönelik Tutum					

H_{5a} için yapılan regresyon analizi sonucunda p değerinin istenilen ($p<0,05$) değerden küçük olduğundan doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler değişkeni, topluma bağlılık değişkeninin %17,9'unu açıklamakta ve etkinin pozitif yönde olduğu görülmektedir. Bu nedenle H_{5a} kabul edilmiştir.

H_{5b} için yapılan regresyon analizi sonucunda p değerinin istenilen ($p<0,05$) değerden küçük olduğundan doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler değişkeni, turizmin gelişimine katılımına yönelik tutum değişkeninin %2,2'sini açıklamakta ve etkinin pozitif yönde olduğu görülmektedir. Bu nedenle H_{5b} kabul edilmiştir.

H_{5c} için yapılan regresyon analizi sonucunda p değerinin istenilen ($p<0,05$) değerden küçük olduğundan doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler değişkeni, potansiyel turizm etkilerine karşı tutum değişkeninin %6,2'sini açıklamakta ve etkinin pozitif yönde olduğu görülmektedir. Bu nedenle H_{5c} kabul edilmiştir.

H_{5d} için yapılan regresyon analizi sonucunda p değerinin istenilen ($p<0,05$) değerden küçük olduğundan doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler değişkeni, turizmin gelişimine yönelik tutum değişkeninin %25,4'ünü açıklamakta ve etkinin pozitif yönde olduğu görülmektedir. Bu nedenle H_{5c} kabul edilmiştir.

H_{5e} için yapılan regresyon analizi sonucunda p değerinin istenilen (p<0,05) değerden küçük olduğundan doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler değişkeni, farklı turizm türlerine yönelik tutum değişkeninin %7,7'sini açıklamakta ve etkinin pozitif yönde olduğu görülmektedir. Bu nedenle H_{5e} kabul edilmiştir.

Tüm sonuçlar incelendiğinde; H_5'e ilişkin tüm alt hipotezler desteklendiğinden **"Doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimler, diğer değişkenler üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir."** hipotezi desteklenmiştir.

Tablo 33. H6'ya İlişkin Regresyon Analizi

H6a	**R^2**	**F**	**Std. Edilmiş Beta**	**t**	**P**
Topluma Bağlılık	,062	25,915	,249	5,091	,000
Bağımlı Değişken: Turizmin Gelişimine Katılımına Yönelik Tutum					
H6b	**R^2**	**F**	**Std. Edilmiş Beta**	**t**	**P**
Topluma Bağlılık	,039	15,826	,197	3,978	,000
Bağımlı Değişken: Potansiyel Turizm Etkilerine Karşı Tutum					
H6c	**R^2**	**F**	**Std. Edilmiş Beta**	**t**	**P**
Topluma Bağlılık	,403	264,030	,635	16,249	,000
Bağımlı Değişken: Turizmin Gelişimine Yönelik Tutum					
H6d	**R^2**	**F**	**Std. Edilmiş Beta**	**t**	**P**
Topluma Bağlılık	,8,3	35,483	,288	5,957	,000
Bağımlı Değişken: Farklı Turizm Türlerine Yönelik Tutum					

H_{6a} için yapılan regresyon analizi sonucunda p değerinin istenilen (p<0,05) değerden küçük olduğundan topluma bağlılık değişkeni, turizmin gelişimine katılımına yönelik tutum değişkeninin %6,2'sini açıklamakta ve etkinin pozitif yönde olduğu görülmektedir. Bu nedenle H_{6a} kabul edilmiştir.

H_{6b} için yapılan regresyon analizi sonucunda p değerinin istenilen (p<0,05) değerden küçük olduğundan topluma bağlılık değişkeni, potansiyel turizm etkilerine karşı tutum değişkeninin %3,9'unu açıklamakta ve etkinin pozitif yönde olduğu görülmektedir. Bu nedenle H_{6b} kabul edilmiştir.

H_{6c} için yapılan regresyon analizi sonucunda p değerinin istenilen (p<0,05) değerden küçük olduğundan topluma bağlılık değişkeni, turizmin gelişimine yönelik tutum değişkeninin %40,3'ünü açıklamakta ve etkinin pozitif yönde olduğu görülmektedir. Bu nedenle H_{6c} kabul edilmiştir.

H_{6d} için yapılan regresyon analizi sonucunda p değerinin istenilen (p<0,05) değerden küçük olduğundan topluma bağlılık değişkeni, farklı turizm türlerine

yönelik tutum değişkeninin %8,3'ünü açıklamakta ve etkinin pozitif yönde olduğu görülmektedir. Bu nedenle H_{6d} kabul edilmiştir.

Tüm bu sonuçlar incelendiğinde; H_6'ya ilişkin tüm alt hipotezler desteklendiğinden **"Topluma bağlılık, diğer değişkenler üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir."** hipotezi desteklenmiştir.

Tablo 34. H7'ye İlişkin Regresyon Analizi

H7a	**R²**	**F**	**Std. Edilmiş Beta**	**t**	**P**
Turizmin Gelişimine Katılımına Yönelik Tutum	,003	1,353	,059	1,163	,245
Bağımlı Değişken: Potansiyel Turizm Etkilerine Karşı Tutum					
H7b	**R²**	**F**	**Std. Edilmiş Beta**	**t**	**P**
Turizmin Gelişimine Katılımına Yönelik Tutum	,063	26,468	,252	5,145	,000
Bağımlı Değişken: Turizmin Gelişimine Yönelik Tutum					
Turizmin Gelişimine Katılımına Yönelik Tutum	**R²**	**F**	**Std. Edilmiş Beta**	**t**	**P**
H7c	,028	11,441	,169	3,382	,001
Bağımlı Değişken: Farklı Turizm Türlerine Yönelik Tutum					

H_{7a} için yapılan regresyon analizi sonucunda p değerinin istenilen ($p>0,05$) değerden büyük olduğundan turizmin gelişimine katılımına yönelik tutum değişkeninin potansiyel turizm etkilerine karşı tutum değişkenini açıklamadığı görülmektedir. Bundan dolayı H_{7a} kabul edilmemiştir.

H_{7b} için yapılan regresyon analizi sonucunda p değerinin istenilen ($p<0,05$) değerden küçük olduğundan turizmin gelişimine katılımına yönelik tutum değişkeni, turizmin gelişimine yönelik tutum değişkeninin %6,3'ünü açıklamakta ve etkinin pozitif yönde olduğu görülmektedir. Bu nedenle H_{7b} kabul edilmiştir.

H_{7c} için yapılan regresyon analizi sonucunda p değerinin istenilen ($p<0,05$) değerden küçük olduğundan turizmin gelişimine katılımına yönelik tutum değişkeni, farklı turizm türlerine yönelik tutum değişkeninin %2,8'ini açıklamakta ve etkinin pozitif yönde olduğu görülmektedir. Bu nedenle H_{7c} kabul edilmiştir.

Tüm sonuçlar incelendiğinde; H_7'ye ilişkin H_{7a} hipotezi desteklenmediğinden **"Turizm gelişimine katılıma yönelik tutum, diğer değişkenler üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir."** hipotezi kısmen desteklenmiştir.

Tablo 35. H8'e İlişkin Regresyon Analizi

H8a	**R^2**	**F**	**Std. Edilmiş Beta**	**t**	**P**
Potansiyel Turizm Etkilerine Karşı Tutum	,165	77,024	,406	8,776	,000
Bağımlı Değişken: Turizmin Gelişimine Yönelik Tutum					
H8b	**R^2**	**F**	**Std. Edilmiş Beta**	**t**	**P**
Potansiyel Turizm Etkilerine Karşı Tutum	,138	62,445	,371	7,902	,000
Bağımlı Değişken: Farklı Turizm Türlerine Yönelik Tutum					

H_{8a} için yapılan regresyon analizi sonucunda p değerinin istenilen ($p<0,05$) değerden küçük olduğundan potansiyel turizm etkilerine karşı tutum değişkeni, turizmin gelişimine yönelik tutum değişkeninin %16,5'ini açıklamakta ve etkinin pozitif yönde olduğu görülmektedir. Bu nedenle H_{8a} kabul edilmiştir.

H_{8b} için yapılan regresyon analizi sonucunda p değerinin istenilen ($p<0,05$) değerden küçük olduğundan potansiyel turizm etkilerine karşı tutum değişkeni, farklı turizm türlerine yönelik tutum değişkeninin %13,8'ini açıklamakta ve etkinin pozitif yönde olduğu görülmektedir. Bu nedenle H_{8b} kabul edilmiştir.

Tüm sonuçlar incelendiğinde; H_8'e ilişkin tüm alt hipotezler desteklendiğinden **"Potansiyel turizm etkilerine karşı tutum, diğer değişkenler üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir"** hipotezi desteklenmiştir.

Çalışmada 8 ana hipotez ve 28 alt hipotez olmak üzere toplamda 36 hipotez kurulmuştur. Çalışmanın amacı dahilinde oluşturulan ve test edilen hipotezlerin kabul durumları Tablo 37'de belirtilmiştir. Kurulan bu hipotezlerin 32 tanesi kabul edilmiş, 2 tanesi kısmen kabul edilmiş, 2 tanesi ise reddedilmiştir.

Tablo 36. Hipotezlerin Kabul Durumu

H	**Durum**	**H**	**Durum**	**H**	**Durum**
H_1	Kabul	H_{3a}	Ret	**H6**	Kabul
H_{1a}	Kabul	H_{3b}	Kabul	$H6_a$	Kabul
H_{1b}	Kabul	H_{3c}	Kabul	$H6_b$	Kabul
H_{1c}	Kabul	**H_4**	Kabul	$H6_c$	Kabul
H_{1d}	Kabul	H_{4a}	Kabul	$H6_d$	Kabul
H_{1e}	Kabul	H_{4b}	Kabul	**H7**	Kısmen Kabul
H_2	Kabul	H5	Kabul	$H7_a$	Ret
H_{2a}	Kabul	$H5_a$	Kabul	$H7_b$	Kabul
H_{2b}	Kabul	$H5_b$	Kabul	$H7_c$	Kabul
H_{2c}	Kabul	$H5_c$	Kabul	**H8**	Kabul
H_{2d}	Kabul	$H5_d$	Kabul	$H8_a$	Kabul
H_3	Kısmen Kabul	$H5_e$	Kabul	$H8_b$	Kabul

SONUÇ, ÖNERİ VE TARTIŞMA

Manavgat, sahip olduğu turistik çekicilikleri ve iklimsel avantajları göz önünde bulundurulduğunda en çok turist çeken destinasyonlar arasında yer almaktadır. Deniz-kum-güneş üçlüsünden dolayı ve birçok ülke ve bölgeye olan ulaşım kolaylığıyla (özellikle uçuş seçeneklerinin fazla olması nedeniyle) sıklıkla tercih edilmektedir. Burada öneli olan nokta, turistleri kitlesel turizme ek olarak destinasyondaki diğer alternatif turizm türlerine de yönlendirilmelerinin sağlanmasıdır. Bunun için ise hem destinasyonun sahip olduğu turistik çekicilerinden farkında olunması hem de çeşitli iş birliktelikleri (bakanlıklar, acenteler vb.) ile potansiyel turizm çeşitliliğinin arttırılması sağlanmalıdır.

Bu çalışma ile hem mevcut hem de potansiyel turizmin gelişim sürecini daha iyi anlayabilmek ve katılımcılarım bu yöndeki tutumlarını saptayabilmek amacıyla doğaya ve topluluğa bağlılıkları, topluluk katılımına yönelik tutumlarına, potansiyel turizm kaynaklı değişikliklere karşı tutumlarına ve gelecekteki gelişime yönelik tutumlarına yönelik değer yönelimlerinin ne düzeyde olduğunu, bu değişkenlerin birbirleriyle nasıl bir ilişkide olduklarını ve birbirlerini etkileme düzeyleri araştırılmak istenmiş ve yapılan analizler sonucunda çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırma kapsamında yapılan korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde; topluma bağlılık ile turizmin gelişimine katılım, doğal kaynaklara ilişkin değerler, potansiyel turizm etkilerine karşı tutum, turizmin gelişime yönelik tutum ve farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlara göre Manavgat halkı göz önüne alındığında halkın sahip olduğu topluma bağlılık düzeyleri ile Manavgat'ın sahip olduğu turistik değerler ve turizm potansiyeli arasında bir ilişki olduğu söylenebilmektedir. Ayrıca, Manavgat'a karşı bir bağlılık hisseden kişilerin turizmin gelişimine katılım sağlamakla birlikle turizm potansiyelini arttırmaya yönelik faaliyetlerde bulundukları da söylenebilmektedir. Turizmin gelişimine katılıma yönelik tutum ile doğal kaynaklara ilişkin değerler, turizmin gelişimine yönelik tutum ve farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlara göre Manavgat halkının turizmin gelişimine yönelik sergiledikleri tutumları

potansiyel turizm çeşitliliğini ortaya çıkarma noktasında kullandıkları söylenebilmektedir.

Doğal kaynaklara ilişkin değerler yönelimler ile potansiyel turizm etkilerine karşı tutum, turizmin gelişimine yönelik tutum ve farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlara göre Manavgat'ın sahip olduğu doğal kaynakların turizm potansiyeli ve alternatif turizm çeşitliliğine katkı sağladığı söylenebilmektedir. Potansiyel turizm etkilerine karşı tutum ile turizmin gelişimine yönelik tutum ve farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlara göre Manavgat'ın turizm potansiyeli arttıkça alternatif turizmin de çeşitleneceği söylenebilmektedir. Turizmin gelişimine yönelik tutum ile farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlara göre Manavgat'ın turizm faaliyetlerindeki gelişim arttıkça alternatif turizmin de çeşitleneceği söylenebilmektedir.

Araştırma kapsamında yapılan regresyon analizi sonuçları incelendiğinde; doğal kaynaklara ilişkin değer yönelimlerin topluma bağlılık, turizmin gelişimine katılıma yönelik tutum, potansiyel turizm etkilerine karşı tutum, turizmin gelişimine yönelik tutum ve farklı turizm türlerine yönelik tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre Manavgat'ın sahip olduğu doğal kaynakların varlığı Manavgat'ın turizm potansiyelini ve alternatif turizm çeşitliliğini arttırdığı söylenebilmektedir. Çünkü destinasyonların sahip oldukları doğal kaynaklar nadir ve ikame edilemezdir.

Topluma bağlılığın turizmin gelişimine katılımına yönelik tutum, potansiyel turizm etkilerine karşı tutum, turizmin gelişimine yönelik tutum ve farklı turizm türlerine yönelik tutum arasında pozitif ve anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre Manavgat halkının sahip olduğu bağlılık duygusunun turizmin gelişmesine, potansiyelinin ortaya çıkmasına ve alternatif turizm çeşitliliğinin oluşmasına katkı sağladığı söylenebilmektedir.

Turizmin gelişimine katılıma yönelik tutumun turizmin gelişimine yönelik tutum ve farklı turizm türlerine yönelik tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi

olduğu; potansiyel turizm etkilerine karşı tutum üzerinde bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre Manavgat halkının turizmin gelişimine yönelik sergiledikleri tutum ve davranışların alternatif turizm çeşitliliği ve dolayısıyla da turizm gelişimine arttırdığı söylenebilmektedir.

Potansiyel turizm etkilerine karşı tutumun turizmin gelişimine yönelik tutum ve farklı turizm türlerine yönelik tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Turizmin gelişimine yönelik tutumun farklı turizm türlerine yönelik tutum üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Potansiyel turizm arttıkça hem alternatif turizm çeşitliliği artmakta hem de turizmin gelişimine katkı sağlanmaktadır.

Regresyon analizi sonuçları Doh (2006)'un çalışmasıyla büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Teksas'ın turizm potansiyelinin ölçülmesi amacıyla yerel halka yaptığı çalışmasında, bu çalışmanın aksine topluma bağlılığın potansiyel turizm etkilerine karşı tutum ve turizmin gelişimine yönelik tutum üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı, sonucuna ulaşılırken; Doh'un çalışmasında turizm gelişimine katılıma yönelik tutumun, potansiyel turizm etkilerine karşı tutum üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu, ancak bu çalışmada ise etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Doh'a göre, katılımcıların topluma bağlılık düzeylerinin düşük olması hem potansiyel hem de mevcut turizmin gelişimine karşı tutum düzeylerini de düşürmektedir.

Besculides ve arkadaşlarına (2002) ve Choi ve Murray (2010)'a göre, turizmin gelişim göstermesi bölge halkının turizm potansiyeli üzerindeki tutum ve davranışlarıyla ve topluma bağlılık düzeyleriyle ilgilidir. Topluma bağlılık arttıkça turizm hareketleri sonucunda tutum ve davranışların da etkilendiğini belirtmektedir. Altıntaş (2010)'a göre bölge halkının turizm potansiyeli olan destinasyonların algılanmasına bağlı olarak sergiledikleri tutum ve davranışlara bağlıdır. Adongo ve arkadaşları (2017) ise topluma bağlılık arttıkça turizmi destekleyici faaliyetlerin de arttığını belirtmektedir. Çalışmalardan elde edilen sonuçlar araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. "Topluma bağlılık, potansiyel turizm etkilerine karşı tutum, turizmin gelişmesine ve katılıma yönelik tutum ve farklı turizm türlerine

yönelik tutum üzerinde etkilidir" şeklinde kurulan hipotezleri destekleyen bu çalışmadan elde edilen sonuçlar araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Literatürde araştırmanın ana değişkenlerinin bir arada kullanıldığı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle literatürde daha önceden yapılan Antalya ve Manavgat'ın turizm potansiyelinin, özellikle alternatif turizm çeşitleriyle, belirlenmeye çalışıldığı nicel ve nitel araştırmalar incelenmiştir.

Tunç (2018)'un Manavgat'ın ornitoturizm (kuş gözlem turizmi) potansiyelinin belirlenmesi ve gözlem alanlarının turizm planlamasının yapılması amacıyla yapılan bu çalışmada görüşme yöntemi ve literatür taraması sonucunda toplam 311 farklı kuş türünün olduğu saptanmıştır. Destinasyonun turizm potansiyelinin arttırılması noktasında kış aylarında da kuş gözlem noktalarının oluşturulması ve bununla ilgili çeşitli festivallerin yapılması önem taşımaktadır.

Üner ve Güzel-Şahin (2016)'nin Antalya'nın ilçelerinde gastronomi turizminin potansiyel durumunu belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmalarında, araştırmaya katılan yabancı turistlerin büyük bir kısmının (%84) Antalya'ya deniz-kum-güneş üçlüsü nedeniyle seyahat ettiklerini, yine katılımcıların yarıdan fazlasının (%65) Türk yemeklerini daha önce tükettikleri ve Türkiye'ye geldiklerinde büyük oranda (%83) olumlu bir deneyim elde ettiklerini ve tüm bunlar sonucunda da Türk mutfağının daha önce deneyimlenmesinin ziyaret niyetine etki edeceğini belirtmektedir. Ayrıca, her ne kadar kitlesel turizm amacıyla Antalya'ya gelmiş olsalar da alternatif turizm çeşitlerinin de tercih edilebileceği görülmektedir. "Potansiyel turizm etkilerine karşı tutum, turizmin gelişmesine yönelik tutum ve farklı turizm türlerine yönelik tutum üzerinde etkilidir" şeklinde kurulan hipotezleri destekleyen bu çalışmadan elde edilen sonuçlar araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Bu noktada çalışmaların sonuçları incelendiğinde; alternatif turizm çeşitliliği ile turizmin gelişimine yönelik ve potansiyel turizm gelişimine yönelik faaliyetler de artmış olacaktır. Bu durum araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Akengin ve Dinç (2020) ve Akış ve Kaya (2018)'nın Manavgat'ın alternatif turizm potansiyelinin belirlenmesi amacıyla yaptıkları çalışmalarında, Antalya

Turizm İl Müdürlüğü başta olmak üzere, Antalya ve Manavgat'ta faaliyet gösteren ve turizm hareketliliğine katkı sağlayacak birimlerin istatistik ve raporlarından ve yerel halkla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler neticesinde alternatif turizm çeşitliliğinin potansiyeli değerlendirilmiştir. Bu çalışmada olduğu gibi tüm turistik faaliyet gösterilebilecek tüm unsurlar ve Manavgat'ın potansiyel turizm çeşitliliği incelenmiştir. Ayrıca Akış ve Kaya, Manavgat'ın alternatif turizm potansiyelinin ortaya konulması ve geliştirici faaliyetlerin belirlenmesini amaçladıkları çalışmalarında, bölgenin fauna ve flora bakımında oldukça zengin olduğu ancak tanıtım konusunda yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmaktadır. Ayrıca, yerel rehberlerin bilinçlendirildiği takdirde destinasyonun daha çok ilgi göreceği de düşünülmektedir.

Erul (2021)'un Antalya yerel halkının turizm potansiyeline yönelik tutum ve davranışlarını ölçmek amacıyla yapılan çalışmasında, yerel halkın mevcut turizm gelişmelerine yönelik tutumları onların potansiyel turizm gelişimi arzularını hem sürdürülebilir turizmin gelişmesi hem de hizmet turizmi açısından gelişmesi noktasında etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Erul ve Uslu (2022)'nun Manavgat'ın yerel halkının turizmin gelişmesine yönelik tutumlarının ölçülmesi amacıyla yaptıkları çalışmalarında, topluluğa bağlılığın turizmin gelişmesindeki tutumsal desteği anlamlı bir şekilde etkilediği, duygusal dayanışma faktörleri ile yerel halkın mevcut turizm gelişmelerine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ve algılanan pozitif etki ile turizm gelişmelerine tutumsal destek arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bu noktada çalışmaların sonuçları incelendiğinde; potansiyel turizmin gelişimi yerel halkın bilinçlendirilmesi ve bu doğrultuda tutum ve davranış sergilemesine bağlıdır. Bu durum araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın sonuçlarından hareketle yerel halkın turizm desteğini alabilmesi için olumsuz etkilerin giderilmeli veya minimuma indirilmelidir. Turizmin ekonomik faydalarından yerel halk faydalandırılmalıdır. Ayrıca yöresel yatırım yapmak isteyen bölge halkına uygun krediler sağlanmalı ve yatırım tavsiyeleri yönünde bilgilendirme seminerleri düzenlenmelidir. Böylelikle yöre halkı da bilinçlenmiş ve turizme karşı

ön yargılarını yıkıp daha olumlu bir algıya sahip olacaktır, bunun neticesinde de turizme destekleri artacaktır. Ancak göz ardı edilmemesi gereken en önemli nokta ise turizmin kültürel ve sosyal değişim üzerindeki etkileridir. Yerel halkın turizmden kazanç elde ederken sosyal ve kültürel kayıtlarını en aza indirmenin yollarından bir tanesi de yerel halkın eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi olduğu düşünülmektedir. Özellikle Manavgat'ın iç kesimlerinde yaşayan yerel halkın uluslararası kültür karşısında savunmasız kalmaması için eğitim verilmesi, halk bilinçlendirilmesi, kendi kültürlerini ve yaşam tarzlarını nasıl koruyabileceklerinin de öğretilmesi önem taşımaktadır.

Ayrıca Manavgat bölge halkının iç turizm faaliyetlerine katılımının sağlanması, turizme karşı bakış açısının değiştirilmesi kendi turistik değerlerinin farkına varmasıyla alternatif turizm bölgelerinin ve değerlerinin korunmasında önemli bir yere sahiptir. Manavgat'ta turizm etkinliklerinin artırılması, turizmle alakalı oturumlar ve seminerler düzenlenerek halkın bilinçlenmesi de bölge turizmine fayda sağlayacaktır.

Alternatif turizm bölgelerine ulaşımda yatırımlar artırılarak, yerli ve yabancı turistlerin merkezden alternatif turizm noktalarına ulaşımı sağlanmalıdır. Alternatif turizm bölgelerinde çevresel düzenlemeler yapılmalı, gelen misafirlerin yiyecek ve içecek ihtiyaçlarının karşılanmalı tanıtım ve broşürlerle ziyaretçiler bilgilendirilmelidir.

Özellikle Manavgat da bulunan antik kentlerde ilçe belediyesi tarafından görevlendirilmiş kişiler tarafından broşürler tanıtım kitapları ve buna benzer araçlar dağıtılarak bölge imajına katkı sağlanmalı ve halkı bilinçlendirerek bu antik kenti ve kentin barındırdığı eserler korunmalıdır.

Manavgat halkına yapılan bu çalışma, daha geniş kapsamda ele alınarak turizm potansiyeli yüksek başka bir destinasyonda gerçekleştirilebilir. Ayrıca, spesifik olarak alternatif turizm çeşitlerinden biri ya da birkaçı seçilerek benzer bir uygulama aynı ya da farklı destinasyonlar üzerinde de yapılabilir.

KAYNAKÇA

Acuner, E., & Tayfun, A. (2016). Doğa temelli erişilebilir turizm: Rize örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 4(2), 63-93.

Adongo, R., Choe, J. Y. & Han, H. (2017). Tourism in Hoi An, Vietnam: Impacts, perceived benefits, community attachment and support for tourism development. *International Journal of Tourism Sciences,* 17(2), 86-106.

Ak, M. M. (2019). *Manavgat İlçesinin Ekonomik Coğrafyası.* Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun

Akengin, H., & Dinç, Y. (2020). The effects of tourism sector on urbanization: The case of Manavgat. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE),* 41, 199-220.

Akış, A., & Kaya, B. (2018). Manavgat'ın (Antalya) alternatif turizm potansiyeli. *Akademik Sosyal Araştırmalar*, *3*, 20-27.

Akova, İ. (1995). Akarsu turizmi. *Türk Coğrafyası Dergisi*, 30, 393-407.

Alpaslan, A. Ö., & Ortaçeşme, V. (2009). Side-Manavgat kıyı kesimi alan kullanımlarının kıyı planlaması ve yönetimine yönelik değerlendirilmesi. *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, *22*(2), 169-178.

Altıntaş, Y. (2010). Turizm Gelişiminin Yerel Halkın Yaşam Kalitesi Üzerine Etkileri, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Arpacı, Ö., & Orta, C. (2013). Karaman İlinin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Turizm Açısından Kullanılabilirliği. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, *3*(1), 12-24.

Artun, E. (2009). Hatay inanç merkezlerinin Hatay'ın tanıtılmasına katkısı üzerine görüşler. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Dergisi*, 1-6.

Atak, O. (2009). *Türk Turizminin Tanıtımında Festivallerin Yeri ve Önemi: Antalya Örneği.* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Atalay, R. (2017). *Alternatif Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi: Beyşehir Yöresi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Atlay-Işık, D. (2010). *Yat Turizminde Holistik Pazarlama ve Türkiye İçin Farklılaştırma Stratejileri*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Aydınözü, D. (2004). Side'nin turizm potansiyeli. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24*(1), 81-97.

Babazade, Ü. (2017). *Sualtı dalış turizmi paydaşları ile İzmir sualtı dalış turizmine yönelik bir swot analizi* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Bahçe, S., Yüksek, G., Öney, H., & Çiçek, D. (2013). *Alternatif Turizm*. Eskişehir*:* Anadolu Üniversitesi Yayını.

Balık, İ., & Muslu, A. (2016). Manavgat Nehri günübirlik gezinti tekneciliği ve sorunları. *Ordu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, *6*(2), 257-271.

Barutçugil, İ. S. (1989). *Turizm İşletmeciliği*. İstanbul: Beta Yayınevi.

Batman, O., & Çınar, O. S. (2008). Kültür Turizmi. N. Hacıoğlu ve C. Avcıkurt (Editör), İçinde, *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi* (ss.189-208), Ankara: Nobel Yayınevi.

Baytok, A., Pelit, E., & Soybalı, H. H. (2017). Alternatif turizm mi turizmde çeşitlilik mi? kavramsal bir değerlendirme. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 4, 1-14.

Besculides, A., Lee, M. E. & Mccornick, P.J. (2002). Residents 'Perceptions of The Cultural Benefits of Tourism', *Annals of Tourism Research,* 29(2), .303-319.

Buckley, R. (2009). White-water Tourism. B. Prideaux ve M. Cooper (Editör), İçinde, *River Tourism,* London: CAB, 181-196.

Butler, R. W. (1990). Alternatif turizm: inandırıcı bir umut mu yoksa truva atı mı?. *Turizmde Seçme Makaleler: 7, TUGEV*. 13, İstanbul.

Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. & Köklü, N. (2007). *Sosyal Bilimler için İstatistik*. Ankara: Pegem Akademi.

Choi, H. C. & Murray, I. (2010). Resident attitudes toward sustainable community tourism. *Journal of Sustainable Tourism,* 18(4), 575-594.

Çınar, M. (2016). Cumhuriyetin ilk yıllarında Manavgat ilçesi. *Atatürk Dergisi*, *5*(1), 78-92.

Çifçi, İ., & Akova, O. (2016). İnanç turizmi kapsamında Hacı Bektaşi Veli Dergâhına yönelik bir araştırma. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 80, 183-218.

Çontu, M. (2006). *Alternatif Turizm Çeşitleri ve Kızılcahamam Termal Turizmi Örneği.* Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Çulha, O. (2008). Kültür turizmi kapsamında destekleyici turistik ürün olarak deve güreşi festivalleri üzerine bir alan çalışması. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, *3*(12), 1827-1852.

Demircan, Ş. (2014). *İnanç Turizminin Yerel Kalkınmadaki Önemi: Midyat Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Derman, E., & Keleş, A. (2017). Manavgat Titreyengöl'de yıl boyunca işletilen bir otelin yönetim stratejisi üzerine bir çalışma. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 4(12), 428-437.

Diakomihalis, M. N. (2007). Greek maritime tourism: evolution, structures and prospects. *Research in Transportation Economics*, 21, 419-455.

Doğan, M. C., & Doğan, M. S. (2005). *Yörüklerin Sosyal ve Kültürel Hayatı:(Antalya Örneği)*. İstanbul: Kızılelma Yayıncılık.

Doh, M. (2006). *Change Through Tourism: Resident Perceptions of Tourism Development*. Doktora Tezi, A&M University Submitted to the Office of Graduate Studies, Texas.

Duffy, M. (2005). Performing identity within a multicultural framework. *Social & Cultural Geography, 6*(5), 677-692.

Ergün, G. S., Balcı, M., Gözen, E., & Derman, E. (2019). Kırsal Turizm. H. Bakır-Sert (Editör), İçinde, *4 Mevsim Turizm 4 Mevsim Manavgat*. (ss. 32-73) Ankara: Detay Yayıncılık.

Erul, E. (2021). Yerel halkın potansiyel turizm gelişimi arzusu: Antalya'da bir araştırma. *Türk Turizm Araştırma Dergisi*, 5(3), 2200-2116.

Erul, E., & Uslu, A. (2022). Yerel halkın turizm gelişmelerini destekleme niyeti: Manavgat örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(1), 610-626.

Giritlioğlu, İ., Olcay, A., & Özekici, Y. K. (2015). Bir turizm çeşitliliği olarak festival etkinliklerinin sınıflandırılması: Türkiye üzerine bir değerlendirme. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5(13), 306-323.

Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Gürsoy, Y. (2016). Giresun ilinin spor turizmi açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(45), 1080-1088.

Hacıoğlu, N., & Avcıkurt, C. (2008). *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi,* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Hellenkemper, H., & Hild, F. (2004). Lykien und Pamphylien, Tabula İmperii Byzantini 8, Teil 1, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Viyana.

Hüssein, A. T., & Saç, F. (2008). *Genel Turizm: Gelişimi-Geleceği,* Ankara: Siyasal Yayınevi.

Kırtı, H. (1997). *Kuvay-ı Milliye'de Manavgat ve Antalya'nın İtalyanlar Tarafından İşgali*. Antalya: Manavgat Belediyesi.

Kısa Ovalı, P. (2007). Kitle turizmi ve ekolojik turizmin kavramı, mimari ve çevresel etkiler. *Megaron*, 2(2), 64-79.

Knoblauch, P. (1977). Die Hafenanlagen und die anschließenden Seemauern von Side. *Türk Tarih Kurumu Yayınları/5, 11*.

Konyalı, İ. H. & Yıldız, A. (2010) *Abideleri ve Kitabeleri ile Manavgat Tarihi*, Antalya: Medya Işıl Matbaa.

Kozak, N., Kozak, M. A., & Kozak, M. (2000). *Genel Turizm: İlkeler–Kavramlar*. Ankara: Turhan Kitapevi.

Kozak N. (2012). *Genel Turizm Bilgisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2472.

Köfteoğlu, K. (1999). *Doğa Turizmi ve Çevre*. İstanbul: TÜRSAB.

Kurdoğlu, B. Ç., & Parlak, P. Ö. (2022). Nature Based Alternative Tourism in Protected Areas: Korunan Alanlarda Doğa Temelli Alternatif Turizm. *Journal of Protected Areas Research, 1*(1), 34-47.

Narin, M. (2000). *Türk Turizmi Açısından Yat Limanlarının Yeri ve Önemi Burhaniye/İskele Yat Limanı Örnek Çalışması,* Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Nollé, J. (1993). Side im Altertum, Geographie, Geschichte, Testimonia, griechische und lateinische Inschriften (1-4): Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien.

Özberk, N. (2016). *Doğa, İktidar ve Direniş: Ahmetler, Güçlüköy ve Gençler Köyleri Örneğinde Su Hakkı Mücadelelerinin Ekoloji Politiği Üzerine Bir İnceleme.* Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Öztürk Y., & Yazıcıoğlu, İ. (2002). Gelişmekte olan ülkeler için alternatif turizm faaliyetleri üzerine teorik bir çalışma. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 183-195.

Page, S. J. (2009). *Tourism Management: Managing for Change*, Elsevier.

Sağdıç, M., & Bozyiğit, R. (2010). Köprü Çayı Havzası'nın nüfus özellikleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 2*(2), 123-166.

Sevinç, F., & Özel, Ç. H. (2018). Boş Zaman Aktivitesi Olarak Dalış ve Yaşam Doyumu ile İlişkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20*(3), 397-415.

Sezer, İ. (2012). Turistik fonksiyonları ve yat turizmine etkileri açısından Didim Yat Limanı (D-Marin Didim). *Eastern Geographical Review, 17*(28), 104-124.

Sobota-Miszczak, I. (TY). Charakteryzacja jakościowa i ilościowa aktywności turystycznej Polaków w Turcji. 1-14.

Soykan, F. (2003). Kırsal turizm ve Türkiye turizmi için önemi. *Ege Coğrafya Dergisi*, 12(1), 1-11.

Strabon, (1993). *Antik Anadolu Coğrafyası Geographika* Kitap XII-XIIIXIV. Adnan Pekman (Çev.), İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Sümer, F. (1972). Osmanlıların Mensup Bulunduğu Boy–Kayılar. *TK*, X(118), 1048-1049.

Şenol, F. (2016). *Türkiye Turizm Coğrafyası ve Dünya Kültürel Mirası*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Şimşek, A. (2012). *Manavgat Halk Mutfağı*. Isparta: Fakülte Kitabevi.

Tunç, F. (2018). *Manavgat İlçesinin Ornitoturizm Potansiyel*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Tunçdemir, O. (1973). *Manavgat Tarih ve Turizm*. Antalya: Manavgat Belediyesi.

Türker N. (2011). *Zonguldak, Karabük ve Bartın İlleri Turizm Sektör Analizi*. Karabük: Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı.

Üner, E. H., & Güzel-Şahin, G. (2016). Türkiye gastronomi turizmi potansiyelinin her şey dâhil satış sistemi içinde değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 4*(3), 76-100.

Yalçın, B. (2013). *Antalya İli Sağlık Turizmi Potansiyeli Araştırması*. Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Yarmacı, N., Keleş, M. Ç., & Ergil, B. (2017). Su altı dalış turizminin mevcut durumu, sorunları ve geliştirilmesine yönelik öneriler: Kaş örneği. Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi, 1(1), 66-87.

Yıldız, D., & Uzunsakal, E. (2018). Alan araştırmalarında güvenilirlik testlerinin karşılaştırılması ve tarımsal veriler üzerine bir uygulama. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 14-28.

Yürük, M. B. (2017). *Side Tykhe Tapınağı* (Doctoral dissertation, Anadolu University (Turkey)).

İnternet Kaynakları

Antalya Gezi Rehberi, https://www.antalyagezirehberi.net/lyrbe-seleukeia-antik-kenti.html, [Erişim: 26 Aralık 2021].

Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (2012). İzleme ve Değerlendirme Faaliyetleri, https://www.baka.gov.tr/uploads/95032012yilicalismaprogramionaylanan.pdf, [Erişim: 17 Ekim 2021].

Delphin Hotel, https://blog.delphinhotel.com/baris-suyu-manavgatta-akmaya-devam-ediyor-baris-suyu-festivali-2018/, [Erişim: 26 Aralık 2021].

Deniz Ticaret Odası, https://www.denizticaretodasi.org.tr/tr/sayfalar/deniz-turizmi-calisma-grubu, [Erişim: 17 Kasım 2021].

Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms, [Erişim: 26 Aralık 2021].

https://festivall.com.tr/ilceler-fest/100/manavgat/,

Kültür ve Turizm Bakanlığı, https://antalya.ktb.gov.tr/TR-175456/turizm-amacli-sportif-faaliyetler.html

https://antalya.ktb.gov.tr/TR-67567/side-muzesi.html

https://antalya.ktb.gov.tr/TR-67998/akarsu-ve-golleri.html

https://antalya.ktb.gov.tr/TR-176660/side.html

https://yigm.ktb.gov.tr/TR-11525/deniz-turizmi.html

https://yigm.ktb.gov.tr/TR-10161/golf-turizmi.html

https://yigm.ktb.gov.tr/TR-11532/yayla-turizmi.html, [Erişim: 26 Aralık 2021].

Manavgat Ticaret ve Sanayi Odası 2019 Ekonomik Rapor, https://www.matso.org.tr/images/raporlar/ekonomik-rapor/2019-ekonomik-rapor.pdf, [Erişim: 26 Aralık 2021].

Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı (2007). T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı https://www.ktb.gov.tr/Eklenti/906,ttstratejisi2023pdf.pdf?0, [Erişim: 01 Kasım 2021].

EK 1. Anket Metni

BÖLÜM 1.ANKETİN AMACI

Bu anket çalışmasının amacı Manavgat Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi ve Yerel Halkın Turizme Bakış Açısının Belirlenmesinde kullanılmak üzere yapılmaktadır. Manavgat halkının alternatif turizm değerlerine olan ilgisi ve potansiyelin ne kadar farkında olduğunu ölçmek için yapılmaktadır.

Cinsiyetiniz: Kadın ( ) Erkek ( )
Yaşınız: 15-25 ( ) 26-35 ( ) 36-45 ( ) 46-55 ( ) 56 yaş ve üzeri ( )
Medeni durumunuz: Evli ( ) Bekar ( )
Eğitim durumunuz: İlköğretim ( ) Lise ( ) Önlisans ( ) Lisans ( ) Lisansüstü ( )
Gelir seviyeniz: 2000 TL ve altı ( ) 2001-4000 TL ( ) 4001-6000 TL ( )
6001-8000 TL ( ) 8001 TL ve üzeri ( )

BÖLÜM 2. TOPLULUĞA BAĞLILIK Lütfen yaşadığınız toplumla ilgili aşağıdaki ifadelere ne kadar katıldığınızı veya katılmadığınızı belirtiniz. (1 = Kesinlikle katılmıyorum, 3 = Kararsızım, 5 = kesinlikle katılıyorum).	**Kesinlikle Katılmıyorum**	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
Genel olarak, bu topluluğa çok bağlıyım					
Bu topluluk benim için çok özel					
Bu toplulukla benim için anlamlı duygusal bir bağım var					
Topluluğun önemli bir parçası olduğumu hissediyorum					
Bu topluluktan uzaklaşma fırsatım olsaydı yapardım					
Topluluğumda neler olup bittiğiyle ilgileniyorum					
Bu toplulukta iyi arkadaşlıklar geliştirdim					
Topluluğumda olanlar benim için önemli					
Bu toplulukta yaşamaktan gurur duyuyorum					
Daha da iyi bir yerde yaşamak için yeteneğimi veya zamanımı topluluğuma harcamaya gönüllüyüm					
Bu topluluk yaşamak için ideal bir yer					
Bu topluluğa bağlılık hissediyorum					

BÖLÜM 3. TURİZMİN GELİŞİMİNE KATILIMA YÖNELİK TUTUM	**Kesinlikle Katılmıyorum**	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
Ben bir yerel sakin olarak yerel etkinliklerin karar verme sürecine katılabilmeliyim.					
Yerel turizmi geliştirme faaliyetleriyle ilgileniyorum					
Yerel turizm karar alma sürecine dahil olmayı diliyorum					
Yerel turizm gelişimi için karar ve politikaları etkileyebiliyorum					
Yerel turizm geliştirme faaliyetlerinde yer alarak hizmet etmek istiyorum					
Son 12 ay içinde yerel turizm hakkında halka açık toplantılara aktif olarak katıldım					
Herhangi bir yerel kulüp, grup, kuruluş veya dernek üyesi misiniz? **Eğer cevabınız EVET ise,** a)kaç topluluğa üyesiniz: ……. b) Kaç tanesi turizm ile ilgili? ……. c) Kaç tanesi çevrenin korunması ile ilgilidir? ……. d) Ayda kaç saatinizi onlara hizmet etmeye ayırıyorsunuz? ……. **Eğer cevabınız HAYIR ise,** grup ve kuruluşlara katılmama sebebinizi açıklayınız, a) Bilgi eksikliği ……. b) Heves eksikliği ……. c) Zaman kısıtlaması ……. d) İlgim yok ……. Diğer: …….					

BÖLÜM 4. DOĞAL KAYNAKLARA İLİŞKİN DEĞER YÖNELİMLER	**Kesinlikle Katılmıyorum**	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
Dünyanın destekleyebileceği kişi sayısı sınırına yaklaşıyoruz.					
İnsanlar ihtiyaçlarına uygun ortamı sağlayabilmek için doğal çevreyi değiştirme hakkına sahiptir.					
İnsanlar doğaya müdahale ettiğinde genellikle feci sonuçlar ortaya çıkmaktadır					
İnsan yaratıcılığı ve zekâsı, dünyayı yaşanmaz kılmamamızı sağlayacak					
İnsanlar çevreyi ciddi şekilde kötüye kullanıyor					
Yeryüzü bol miktarda doğal kaynağa sahip eğer onları nasıl geliştireceğinizi öğrenirsek					
Bitkiler ve hayvanlar, insanların var olma hakkı kadar var olmalıdır					
Doğanın dengesi, endüstriyel ulusların etkilerini ortadan kaldıracak kadar güçlüdür.					
Özel yeteneklerimize rağmen insanlar hala doğa kanunlarına tabidir					
İnsanlığın karşı karşıya olduğu sözde "ekolojik kriz" büyük ölçüde abartıldı					
Dünya çok sınırlı kaynakları olan bir oda gibi bir uzay gemisidir					
İnsanlık doğanın geri kalanına hükmetmesi gerekiyordu.					
Doğanın dengesi çok hassastır ve kolayca bozulur.					
İnsanlar sonunda doğanın insanı kontrol edebilmek için nasıl çalıştığını öğrenecekler.					
Her şey böyle devam ederse yakında büyük bir ekolojik felaket yaşanır.					

BÖLÜM 5. POTANSİYEL TURİZMİN ETKİLERİNE YÖNELİK TUTUM

Sol tarafta, şu anda Manavgat'ta mevcut olan aşağıdaki şeyler hakkında ne hissettiğinizi belirtiniz. Sağ tarafta, Manavgat'ta ek turizm gelişirse, aynı şeylerin nasıl değişebileceğini (iyi veya kötü) belirtiniz.

Zayıf Ortalama Mükemmel Kötüleşir Değişmez Gelişir

1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
					İnsan kaynaklı gürültü miktarı					
					Bölgede geliştirilen insan yapımı yapıların miktarı					
					Doğal açık alanlar					
					Doğal çevrenin kalitesi					
					Bölgedeki kişi sayısı					
					Ulaşıma erişim (havaalanı, otoyollar, demiryolu, vb.)					
					Hava kalitesi					
					Su kalitesi					
					Atık yönetimi					
					Yaban hayatı miktarı					
					Alanın görünümü					
					Kamu hizmetlerinin kalitesi (polis, itfaiye, eğitim vb.)					
					Sağlık hizmetleri kalitesi					
					İnsanların huzuru için yapılan alanlar					
					Çöp miktarı					
					Eğitim olanaklarının miktarı					
					Eğlence olanaklarının miktarı					
					Rekreasyon alanlarının miktarı					
					Yerel kültürlerin korunması					
					Küçük kasaba atmosferi					
					Sakinler arasında topluluk ruhu					
					Farklı insan ve kültürleri anlama					
					Kişisel güvenlik					
					Suç oranı					
					Sakinler ve turistler arasındaki ilişki					
					Kişisel geliriniz					
					İstihdam fırsatları					
					İstihdam kalitesi					
					Gelir getiren işletmeler					

BÖLÜM 6. TURİZMİN GELİŞİMİNE YÖNELİK TUTUM Lütfen aşağıdaki ifadeler konusunda lehinde veya aleyhinde olup olmadığınızı belirtiniz.	**Kesinlikle Katılmıyorum**	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
Genel olarak, turizm gelişiminin faydaları topluluğumun öncelikleri arasında ağır basacaktır.					
Genel olarak, yeni turizm gelişimi aktif olarak benim toplumumu da cesaretlendirmiş olacak					
Topluluğum daha fazla turizm gelişimiyle başa çıkabilir.					
Artan turizm, topluluğumun hayat kalitesine zarar verir					
Turizm, bölgem için gelecekte hayati bir rol oynamalıdır					
Topluluğumda yeni turizm gelişimini destekliyorum					
Gelecekte topluluğumun ekonomisine yardımcı olmanın en iyi yolu turizm gibi görünmektedir					
Topluluğumdaki turizmin gelişimi bana veya ailemin bir üyesine fayda sağlayacaktır					

BÖLÜM 7. FARKLI TURİZM TÜRLERİNE YÖNELİK TUTUM Aşağıdakiler, topluluğunuzun gelecekteki gelişimi ile ilgili sorulardır. Lütfen derecelendirin her bir öğenin ne kadar arzulanır veya arzulanmadığını belirtiniz.	**Kesinlikle Katılmıyorum**	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
Tüm yeni gelişmeleri yasaklamak					
Franchise işletmelerinin geliştirilmesi					
Turist çeken işletmeler					
Daha küçük bağımsız işletmeler (hediye dükkanları, kitapçı vb.)					
Yaban hayatı (avcılık) için artan yerler					
Kuş gözlemciliği için işletmelerin geliştirilmesi					
Kamp yapılacak daha fazla yerin geliştirilmesi					
Yürüme veya yürüyüş için yeni yollar geliştirmek					
Tarihi yerlerin gelişimi					
Doğa konusunda eğitim verecek tesisleri sağlamak					
Daha fazla golf sahasının geliştirilmesi					
Daha fazla tatil yeri geliştirme					
Çeşitli imkanlara sahip lunaparkların geliştirmesi					
Etkinliklere ev sahipliği yapma festival vb.					
Daha fazla otelin geliştirilmesi					
Daha fazla restoranın geliştirilmesi					

Bunların dışında karşı çıkabileceğiniz veya destekleyebileceğiniz herhangi bir gelişme türü var mı?
……